

LUPP

2007-2010

Ungdomar sätter livsvillkoren i Ale under luppen

ALE KOMMUN

Förord:

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken, Lupp, har nu 2010 för andra gången genomförts i Ale, första gången var år 2007. Eleverna i grundskolans årskurs 8 samt gymnasiets årskurs 2 har tillfrågats om sin syn på inflytande och lokal demokrati, skola, fritid, trygghet, hälsa, arbete och framtid. Områden som belyses i den Luppenkät, som statliga Ungdomsstyrelsen ställer till kommunernas förfogande.

Rådet för Hälsa och Trygghet har gett en arbetsgrupp med representanter från de olika förvaltningarna i Ale uppdraget att arbeta med undersökningen. Projektansvariga har brotts- och säkerhetshandläggare Lotti Klug och ungdomslots Sven Nielsen varit. Personal på skolorna i Ale har ansvarat för att ungdomarna fått tillfälle att besvara enkäten. Datan har analyserats och rapporten sammanställts av socionom Annika Nilsson tillsammans med IT pedagog Peter Lindberg som har ansvarat för diagram och grafisk utformning. I Lupp arbetsgruppen har också Jennie Hult, fältanknuten socialsekreterare, Gerd Pålsson-Berg rektor Ale gymnasium samt Thomas Berggren drogförebyggare, ingått.

Rapporten finns på Ale kommuns hemsida, www.ale.se/lupp. Frågeformuläret finns att hämta på ungdomsstyrelsens hemsida www.ungdomsstyrelsen.se/lupp. I denna rapport presenteras ett urval av svaren. Urvalet har gjorts dels utifrån intentionen att följa upp de områden som fokuserades i LUPP 2007, för att belysa utvecklingen och tendenser, och dels utifrån de mål som politikerna då formulerade, för att belysa i vilken mån de har uppnåtts.

En illustrerad sammanfattning av rapporten kommer att tryckas, en såkallad populärversion, som ger en övergripande presentation av ungdomarnas åsikt och livssituation.

Ett stort tack till alla ungdomar som så engagerat besvarat enkäten och tack till alla som möjliggjort Lupp 2010.

Innehåll

Inledning.....	4
Bakgrund	5
Lupp 2007	5
Större tillgång till sociala mötesplatser som fritidsgård och caféer	5
Användningen av alkohol och droger skulle minska	5
Elever och lärare skall möta varandra med respekt.....	6
Färre ungdomar skall utsättas för brott	6
Lupp 2010.....	7
Genomförande.....	7
Svarsfrekvens 2010	7
Politik, samhälle och inflytande	8
Intresse för samhällsfrågor	8
Intresse för vad som händer i andra länder	9
Intresse för politik	9
Skola	14
Mobbning, främlingsfientlighet, sexuella trakasserier och bemötande	16
Inflytande i skolan	18
Satsningen mot skolket har gett resultat	21
Alkohol, tobak & narkotika.....	22
Fritid	26
Hälsa	28
Stress, sömnproblem, huvudvärk och magont	29
Kost och motion	31
Trygghet.....	33
Var känner ungdomarna sig trygga och var är de mindre trygga?.....	34
Framtidsplaner och framtidstro	36
Starta eget	37
Sommarjobb.....	37
Hur ser du allmänt på framtiden för din egen del?.....	38
Slutord	39

Inledning

Den nationella ungdomspolitikens mål är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till makt och verklig tillgång till välfärd. De ungdomspolitiska målen är styrande för all statlig verksamhet men för att målen ska kunna uppnås är kommunernas politiska inriktning och insatser avgörande. Många beslut som berör ungdomar fattas lokalt i kommunen. För att ungdomar ska kunna ha verklig tillgång till makt är det viktigt att de har inflytande över såväl samhället i stort som över sin närmiljö i skolan, bostadsområdet, föreningslivet och arbetet. Verklig tillgång till välfärd innebär god materiell levnadsstandard, god fysisk och psykisk hälsa samt att inte behöva bli utsatt för kränkningar och brott¹

Det är väldigt lätt att vi talar om ungdomar som en grupp; så har ungdomarna det, det vill ungdomarna och alla vet väl hur ungdomar är. Denna undersöknings resultat visar på ett tydligt vis, att ungdomar lever under väldigt olika villkor. Många lever under mycket goda livsvillkor, de upplever att de har inflytande över för dem viktiga frågor, har god hälsa, känner sig trygga, trivs i skolan och har en stor framtidsoptimism. Dessa faktorer samverkar och förstärker varandra. En del i ungdomsgruppen lever under sämre livsvillkor. De saknar inflytande och tillgång till det som ger välfärd.

Den nationella ungdomspolitiken slår fast två viktiga mål; alla ungdomar skall ha verklig tillgång till makt och verklig tillgång till välfärd. Att genomföra Lokal UPPföljning av ungdomspolitiken, Lupp, är att ge ungdomarna en röst och därmed möjlighet till lokalt inflytande. Det ger också politiker och förvaltning kunskap om ungdomars livsvillkor och livssituation, vilket många gånger är en nyckel till en framgångsrik ungdomspolitik.

Efter Lupp 2007 formulerade politikerna i Ale fyra mål; användningen av alkohol och droger skulle minska, större tillgång till sociala mötesplatser som fritidsgård och caféer, elever och lärare skall möta varandra med respekt samt färre ungdomar skall utsättas för brott. För att uppnå målen har en rad satsningar gjorts; Mötesplats Ungdom skapades, gratis busskort under fritiden till ungdomarna, fältsocialsekreterargruppen utökades och ungdomsråd bildades. Lupp 2010 visar att de mål som formulerades 2007 delvis uppnåtts. Den visar också att stora nya utmaningar väntar för att alla ungdomar skall ha verklig tillgång till makt och verklig tillgång till välfärd.

¹ www.ungdomsstyrelsen.se

Bakgrund

Lupp 2007

På uppdrag av Rådet för Hälsa och Trygghet genomfördes höstterminen 2007 en undersökning bland unga i Ale. En arbetsgrupp bestående av representanter från de olika förvaltningarna styrde arbetet. Gruppen valde ungdomsstyrelsen enkät Lupp som verktyg i arbetet. Enkäten riktades till eleverna i grundskolans årskurs 8 samt gymnasiets årskurs 2. Arbetet var väl förankrat i den politiska ledningen. I uppdraget ingick att göra en uppföljning efter tre år d.v.s. 2010.

Utifrån resultatet av Lupp 2007 formulerade politikerna i Ale fyra mål. Genom Lupp 2010 kan vi följa upp om de satsningar som görs leder mot målen.

Större tillgång till sociala mötesplatser som fritidsgård och caféer

Utöver de fritidsgårdar som finns i kommunen skapades Mötesplats ungdom förlagd till Ale gymnasium. Mötesplats ungdom är öppen två kvällar per vecka och vänder sig till unga från åk 7 och uppåt. Ungdomarna är själva med och formar innehållet och utbudet varierar; studiecirkel i olika ämnen, läxhjälp, öppen scen och andra arrangemang. Framförallt skall det vara en plats där ungdomar kan träffas och umgås med varandra. För att underlätta för ungdomarna att använda sig av fritidsgårdar och Mötesplats Ungdom erbjuds de gratis busskort som gäller mellan klockan 16.00 och 22.00.

Ungdomarna ges möjlighet att i öppna frågor berätta om det tycker det saknas fritidsmöjligheter eller om de tycker att det saknas ställe att vara på. Visst finns det ungdomar 2010 som önskar fler caféer och mötesplatser, men inte lika frekvent som 2007. Detta tyder på att målet att skapa större tillgång till sociala mötesplatser uppnåtts, även om önskemålen kvarstår bland ungdomarna.

Användningen av alkohol och droger skulle minska

Andelen i åk 8 som uppger att de aldrig dricker alkohol har ökat något bland både tjejer och killar. Andelen som anger att de dricker någon gång i månaden eller oftare utgör fortfarande 14 % av flickorna men har halverats bland killarna till 9 %, vilket är lägre än LRS, LuppRiksSnittet.

Även bland åk 2 har andelen som aldrig dricker ökat men är med tanke på vår alkohollagstiftning anmärkningsvärt låg, ca 30 %. Andelen tjejer som dricker någon gång i månaden eller oftare ligger kvar på hälften men har sjunkit för killarna och ligger under LRS.

Föräldrarna har blivit mer restriktiva vad gäller att ge tillåtelse att dricka alkohol, särskilt stor förändring har skett för killarna åk 8. Acceptansen är dock fortfarande stor för åk 2, där ungefär fyra av tio anger att de får dricka. Föräldrar i hela landet behöver visa tydligare vad de tycker om att ungdomarna dricker, var fjärde ungdom i Ale och LRS vet inte.

Andelen ungdomar i åk 8 som använt hasch/marijuana eller annan narkotika ligger i stort sett på samma nivå 2010 som 2007, 95 % har aldrig provat.

Vad gäller åk 2 har andelen som använt hasch/marijuana ökat bland tjejerna till 11 % och minskat bland killarna till 13 %, tjejerna ligger över LRS. Bland tjejerna är det andelen "en gång" som ökat mest medan det bland killarna är andelen "20 gånger eller mer" som ökat mest och utgör nu 8 %.

Har målet uppnåtts? Vad gäller användning av alkohol pekar svaren åt det hållet men pekar också på att mycket arbete återstår att göra då alkoholkonsumtionen är stor och effekten av alkohol i en ung kropp på många sätt är riskfylld. Vad gäller användandet av narkotika är svaret nej, även om bilden är komplex. Bland tjejerna har fler prövat, även om de flest av dem endast en gång. Bland killarna har färre prövat, men andelen som högkonsumerar har samtidigt ökat kraftigt.

Elever och lärare skall möta varandra med respekt

Till viss del har målet nåtts. Framförallt uttrycker eleverna åk 2, men även i åk 8 att ett mer respektfullt förhållningsätt har utvecklats. Var fjärde tjej åk 8 tycker dock att påståendet "lärare och elever bemöter varandra med respekt" stämmer dåligt eller ganska dåligt. Det är svårt att veta vad ungdomarna tänker på då de svarar på frågan. Är det lärarnas bemötande mot elever eller är det elevernas bemötande mot lärarna eller är det både och? Generellt sett är tjejerna mer studiemotiverade och mindre utagerande än killarna i åk 8. Beskriver de killarnas beteende som respektlöst?

Färre ungdomar skall utsättas för brott

Generellt sett har färre ungdomar blivit utsatta för brott, men inom alla områden är tjejerna mer drabbade än killarna. Då brotten ökat är det tjejerna som har drabbats.

2007 ansåg ungdomarna att arbetet mot kriminalitet var det område politikerna först och främst borde satsa på. 2010 hamnar det längre ner på listan, vilket tyder på att situationen förbättrats.

Lupp 2010

Genomförande

Lupp-enkäten är utvecklad av statliga Ungdomsstyrelsen och landets kommuner erbjuds att använda den för att kartlägga och analysera ungas levnadsvillkor. Under 2010 besvarade ungdomar i totalt 33 kommuner enkäten. Det gör det möjligt att jämföra resultatet såväl med andra kommuner som med snittet i samtliga kommuner. Vid jämförelse med snittet i andra kommuner används i rapporten LuppRiksSnittet, LRS.

Enkäten innehåller ca 200 frågor om ungdomars syn på inflytande och lokal demokrati, skola, fritid, trygghet, hälsa, arbete och fritid. Frågorna besvarades av eleverna i årskurs 8 på Bohusskolan, Kyrkbyskolan, Himlaskolan, Aroseniussskolan och Ale fria skola samt de ungdomar som går på gymnasier årskurs 2, antingen Ale gymnasium eller något annat gymnasium. Svaren ger således inte en bild av Ale gymnasium utan en bild av livssituationen för Ales ungdomar i 17-årsåldern

Ungdomarna besvarade den elektroniska enkäten klassvis under schemalagd tid i november 2010, förutom de som går på gymnasium i annan kommun som fick enkäten via posten. Enkätsvaren har bearbetats med hjälp av Ungdomsstyrelsens analysverktyg W-lupp.

Svarsfrekvens 2010

Sammantaget har 561 ungdomar besvara enkäten vilket utgör 68 % av totala gruppen.

Årskurs 8 grundskolan (huvudsakligen 14-åringar): av 320 besvarade 285 enkäten d.v.s. 89 %. Årskurs 2 gymnasiet (huvudsakligen 17-åringar): av 516 besvarade 276 enkäten d.v.s. 54 %.

De ungdomar som går på Ale gymnasium har en högre svarsfrekvens än övriga, 163 ungdomar av 206 d.v.s. 79 % besvarade enkäten. Av de 310 ungdomar som går på andra gymnasier besvarade 113 enkäten d.v.s. 36 %.

För åk 8 beror bortfallet på att ungdomarna är sjuka eller skolkar eller av någon annan anledning inte deltar i skolverksamheten. Detsamma gäller för åk 2. Det stora bortfallet i den gruppen beror dock på att de elever som valt annat gymnasium än Ale, fick enkäten via posten. Postenkäter ger generellt sett lägre svarsfrekvens.

Det man skall vara medveten om är, att ju lägre svarsfrekvensen är desto större risk är det att speciella grupper blir underrepresenterade. Tendenser går dock att utläsa då jämförelser görs mellan olika årtal och mellan ungdomsgrupper i andra kommuner och motsvarande bortfall får antas finnas även där.

Andelen av de svarande är 51 % tjejer och 49 % killar.

Då Luppen genomfördes i Ale 2007 besvarade 86 % av ungdomarna i årskurs 8 i Ale kommuns grundskolor och 66 % av Ale kommuns gymnasieungdomar årskurs 2 frågorna. Denna uppföljande enkät 2010 görs bland ungdomar i motsvarande ålder.

Politik, samhälle och inflytande

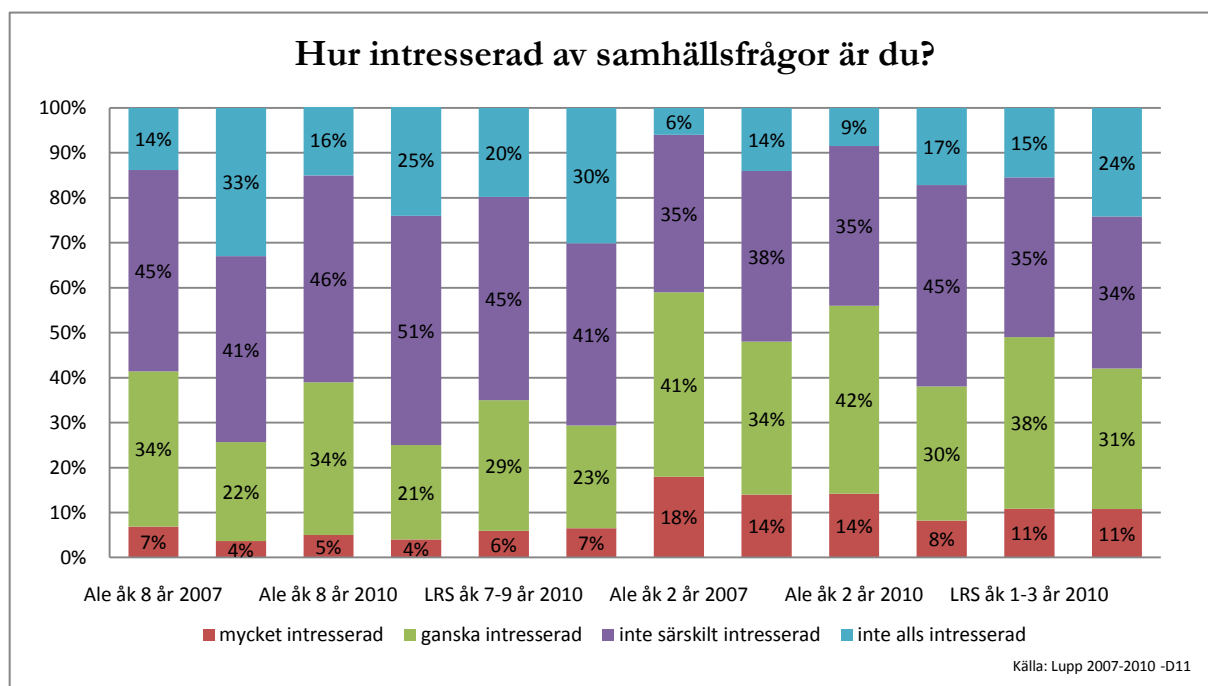
Inom området politik, samhälle och inflytande handlar frågorna om ungdomars intresse för politik och samhällsfrågor, deltagande i politiska aktiviteter, vad de tycker är viktigt att kommunen satsar på samt om deras intresse för att påverka.

Intresse för samhällsfrågor

Tjejerna i Ale är mer intresserade av samhällsfrågor än killarna och mer än sina jämnåriga i LRS. Killarnas intresse för samhällsfrågor har minskat, men det är färre än LRS som säger att det inte alls är intresserad.

Den grupp åk 8 som 2007 besvarade enkäten går nu i åk 2 gymnasiet. Enkäten visar att intresset för samhällsfrågor har ökat kraftigt med åldern, men är inte lika stort som det var bland åk 2 eleverna 2007.

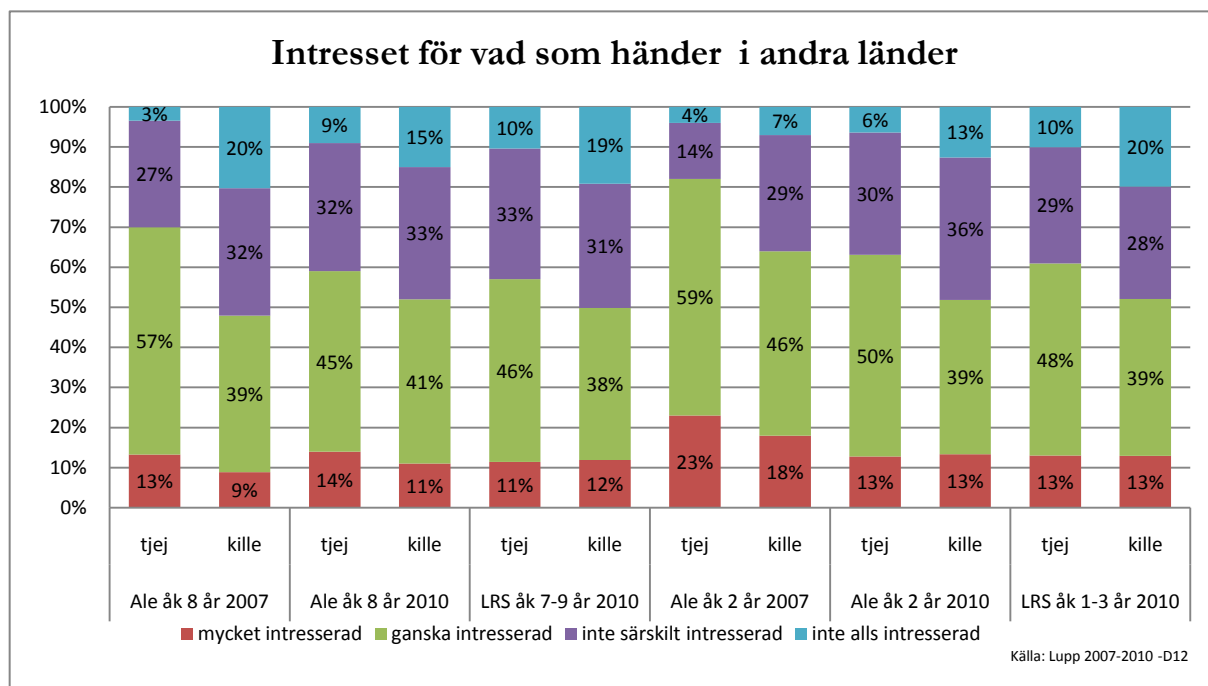
Diagram1

Intresse för vad som händer i andra länder

För samtliga grupper gäller att intresset för vad som händer i andra länder är betydligt större än intresset för samhällsfrågor och politik.

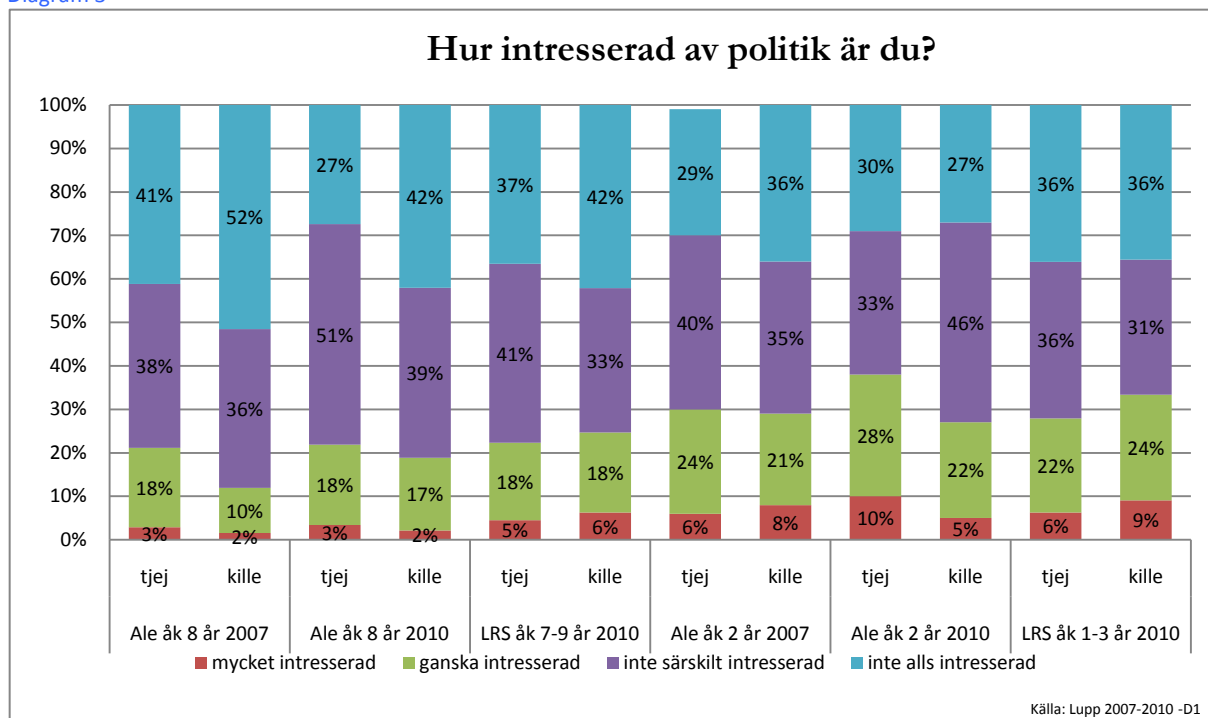
Diagram 2

Intresse för politik

Intresset för politik är generellt svagt bland ungdomar, de flesta svarar att man inte är särskilt eller inte alls intresserad. Intresset har dock ökat bland både tjejer och killar sedan förra Lupp.

Diagram 3

Intresset för politik ökar med åldern och flickor är generellt mer intresserade än pojkar.

Tjejerna är genomgående mer intresserade av politik än killarna. Intresset bland killarna i åk 8 har ökat och 19% anger att de är mycket eller ganska intresserade av politik, vilket är lägre än LRS.

Intresse för politik ökar dock med åldern. Andelen killar som är mycket eller ganska intresserade av politik är dubbelt så stor nu då de går på gymnasiet än det var då de besvarade samma fråga i åk 8. Allra störst intresse för politik visar tjejerna på gymnasiet. Intresset bland dem har ökat sedan 2007 och är större än LRS.

På en direkt fråga till ungdomarna om intresset för politik ger svaren denna bild. Svaren på andra frågor som belyser politiskt engagemang och intresse ur andra vinklar visar dock att bilden är mer komplex och vad man definierar som politik inte är så entydigt. 39% av tjejerna på gymnasiet anger att de är mycket eller ganska intresserade av politik medan 42% kan tänka sig att gå med i ett politiskt parti, 7% har redan gjort det. Intresset att ansluta sig till ett politiskt parti är inte lika stort hos gymnasiekillarna, men 30% kan tänka sig det.

På frågan om de vill vara med och påverka i frågor som rör den kommun där de bor, svarade 45% av tjejerna åk 2 ja och intresset var ännu större bland tjejer i åk 8 där 55% svarade ja.

Intresset bland killarna var inte lika stort, 33% åk 2 och 39% åk 8, vilket ändå tyder på ett större politiskt engagemang än vad de ger uttryck för på direkt fråga.

Ungdomarna tycker det är viktigt att beslutsfattare i kommunen och grupper av ungdomar träffas och diskuterar.

Efter att Luppen genomförts 2007 var politiker med ute på samtliga högstadieskolor och presenterade resultatet. Dessutom genomfördes en demokratidag för och med ungdomar och politiker. Det blev en heldag där ungdomar och politiker fick mötas och samtala kring demokrati;

tankar, drömmar och verklighet. Detta är i linje med vad ungdomarna önskar. En klar majoritet, 76 % av åk 2 och 66 % av åk 8, uttrycker att det är viktigt att ungdomar och beslutsfattare träffas och diskuterar. Runt 40 % av alla ungdomarna svarade JA på frågan om de själva skulle vilja träffa beslutsfattare i kommunen.

Politikerna har uttryckt en klar viljeinriktning att utveckla ungdomsinflytandet i kommunen och ett ungdomsråd har inrättats från hösten 2010. Det nya ungdomsrådet syftar till att öka ungdomars möjlighet till inflytande över sin vardag och ska fungera både som inspiration och rådgivare för politiska beslut. Rådet är en referensgrupp och remissinstans för kommunens beslutsfattare i ungdomsrelaterade frågor och erbjuder en ny väg att komma till tals med ungdomar. Ungdomsrådet ligger organisatoriskt direkt under kommunstyrelsen. Ungdomsrådet utser en talesgrupp som träffar kommunstyrelsens arbetsutskott kontinuerligt under året.

Det är viktigt att arbetet med ungas inflytande inte blir ett sidospår vid sidan av den ordinarie processen eller verksamheten. Om ungdomsrådet får den funktion och blir det forum för information och inflytande som är målet är för tidigt att belysa genom denna uppföljande enkät, då arbetet så nyligen startats upp. Intentionen att lyssna på ungdomarna uttrycks även av den nya politiska majoriteten i Ale som tillträdde 2010. *En aktiv dialog genom ungdomsfullmäktige och ungdomsråd ska hjälpa oss att utveckla Ale kommun till en framtidskommun.* (Verksamhetsplan 2011, sid 30)

Vilka områden tycker ungdomarna är viktigast att kommunen satsar på?

Skola och jobb toppar listan

Ungdomarna fick tänka sig in i situationen att vara politiker och bestämma i kommunen. De fick ett tjugotal fasta svarsalternativ där de fick markera de fyra frågor som de ansåg viktigast att satsa på. Ungdomar får senare helt fritt svara på vad de skulle vilja se mer av. Då speglar svaren mer de egna behoven och intresset, men vid fasta svar visar ungdomarna att ett stort samhällsansvar

Tabell 1 Vilka områden bör politiker satsa på i Ale kommun

Grundskolan Tjejer 2010	07	Grundskolan Killar 2010	07	Gymnasiet Tjejer 2010	07	Gymnasiet Killar 2010	07
1 Skolan	4	1 Skolan	4	1 Arbeten för unga	3	1 Arbeten för unga	4
2 Lika lön för lika arbete	1	2 Kriminalitet	1	2 Skolan	6	2 Kriminalitet	1
3 Arbeten för unga	13	3 Fritidsaktiviteter	6	3 Bostäder för unga	4	3 Skolan	2
4 Kriminalitet	2	4 Arbeten för unga	9	4 Kollektivtrafik	8	4 Bostäder för unga	5
5 Främlingsfientlighet	11	5 Idrottsanläggningar	2	5 Kriminalitet	1	5 Kollektivtrafik	7
6 Bostäder för unga	5	6 Bostäder för unga	5	6 Lika lön för lika arbete	2	6 Sjukvård	3
7 Fritidsaktiviteter	14	7 Mötesplatser för unga	10	7 Sjukvård	7	7 Idrottsanläggningar	6
8 Kollektivtrafik	16	8 Kollektivtrafik	15	8 Främlingsfientlighet	5	8 Mötesplatser för unga	9
9 Arbetsmiljön i skolan	12	9 Sjukvård	3	9 Alkohol/droger bland unga	9	9 Fritidsaktiviteter	10
10 Sjukvård	3	10 Miljön	12	10 Äldreomsorgen	13	10 Främlingsfientlighet	8
11 Alkohol/droger bland unga	6	11 Främlingsfientlighet	11	11 Idrottsanläggningar	11	11 Arbetsmiljön i skolan	15
12 Djurens rättigheter	8	12 Lika lön för lika arbete	7	12 Mötesplatser för unga	10	12 Miljön	13
13 Mötesplatser för unga	10	13 Alkohol/droger bland unga	8	13 Miljö	12	13 Alkohol/droger bland unga	14
14 Miljö	15	14 Gator/Vägar/Cykelbanor	14	14 Fritidsaktiviteter	15	14 Lika lön för lika arbete	12
15 Äldreomsorgen	18	15 Arbetsmiljön i skolan	13	15 Arbetsmiljön i skolan	17	15 Äldreomsorgen	11
16 Idrottsanläggningar	9	16 Djurens rättigheter	17	16 Djurens rättigheter	14	16 Barnomsorg	17
17 Barnomsorg	17	17 Äldreomsorgen	16	17 Stöd till föreningar	19	17 Stöd till föreningar	19
18 Gator/Vägar/Cykelbanor	20	18 Barnomsorg	13	18 Barnomsorg	16	18 Gator/Vägar/Cykelbanor	18
19 Stöd till föreningar	19	19 Stöd till föreningar	18	19 Gator/Vägar/Cykelbanor	20	19 Djurens rättigheter	16
20 Kulturverksamhet för unga	21	20 Kulturverksamhet för unga	19	20 Kulturverksamhet för unga	18	20 Kulturverksamhet för unga	20

Tjejer och killar i 8an prioriterar lite olika, men en sak är de överens om, skolan borde man satsa på. 2007 kom skolan på fjärde plats medan den idag toppar listan för båda åldersgrupperna. Den frågan som har lyft sig mest i prioriteringslistan är arbete för unga. Den hamnar nu på plats tre för tjejerna och fyra för killarna. Kollektivtrafiken är en annan fråga som blivit viktigare för ungdomarna. Genom att ungdomarna som resultat av lupp 2007 fick Mötesplats Ungdom i Nödinge och gratis busskort, tycks medvetenhet om och beroende av kollektivtrafiken ökat, vilket också visar sig i de öppna frågorna.

Fritidsaktiviteter prioriteras högre medan idrottsanläggningar inte har samma höga prioritet som tidigare, framförallt inte bland tjejerna. Tjejerna tycker satsningen på äldreomsorgen är lika viktigt som satsningar på idrottsanläggningar.

Även gymnasieungdomarna gör andra prioriteringar 2010 än 2007. Arbete för unga, skolan, kriminalitet och bostäder för unga toppar listan här. 2007 tyckte både tjejer och killar att det viktigaste var insatser mot kriminalitet. För Tjejerna kommer det nu på femte plats mot andra plats

för killarna, vilket troligen är en effekt av att ungdomarna nu tycks vara mindre brottsutsatta och att tryggheten så den mäts i Lupp ökat.

Ungdomarna tycker att det är av mindre vikt att ge stöd till föreningar och kulturverksamhet. Detta väcker frågan om hur ungdomar förstår och ser på sambandet mellan stöd till föreningar och kultur och sin egen önskan om fler mötesplatser och ett större aktivitetsutbud vad gäller musik, dans o.dyl som de relativt frekvent uttrycker i de öppna frågorna och på andra sätt. Ungdomarna styr mycket själva över det aktivitetsutbud som Mötesplats Ungdom erbjuder och det består till stor del av musik, dans, foto och andra kulturaktiviteter. Kanske ungdomarna inte definierar detta som kultur, som de prioriterar att satsa på utan som fritidsaktiviteter, vilka de vill satsa på? Begreppet kultur är oklart och svårdefinierbart för många av ungdomarna, liksom för stor del av vuxenvärlden

Öppen fråga: Vad vill du påverka?

De som svarat Ja på frågan om de vill vara med och påverka frågor som rör den kommun där de bor, gavs möjlighet att med egna ord beskriva vad de ville påverka. Ungdomarna kan där önska fritt och prioriteringarna blir då lite andra än då det finns fasta förslag.

Ungdomarna 2010 fokuserar på andra frågor än de gjorde 2007 och de återspeglar de prioriteringsförändringar som de gjorde i de fasta valen. Även om de frågor som var aktuella 2007 lyfts 2010, så framhålls de inte lika ofta.

För gymnasieeleverna har skolan vid båda svarstillfällena varit det område de sett som angelägnast att påverka. Men 2010 återkommer inte ställen att träffas på och fritiden/fritidsaktiviteter lika frekvent och önskemål kring trygghet och kriminalitet nämns sällan.

Att öka tryggheten och skapa mötesplatser för ungdomarna satte politikerna i fokus efter förra enkäten. Svaren tyder på att man genom de satsningar man gjort delvis lyckats möta ungdomarnas önskemål. De frågor som direkt belyser kriminalitet och trygghet visar samma sak, ungdomarna känner större trygghet.

Högstadiet åk 8	
2007	2010
Fritidsgårdar: fler eller mer öppettider	Skolan: mat och miljö
Fler anläggningar för idrott	Kollektivtrafiken: utökade tider busskort
Mer nöje, bio, café, affärer eller disco	Fritidsaktiviteter: café

Gymnasiet åk 2	
2007	2010
Skola	Skola: mat och miljö
Fritid	Kollektivtrafiken: utökade tider busskort
Kriminalitet	Mötesplatser: caféer

Skola

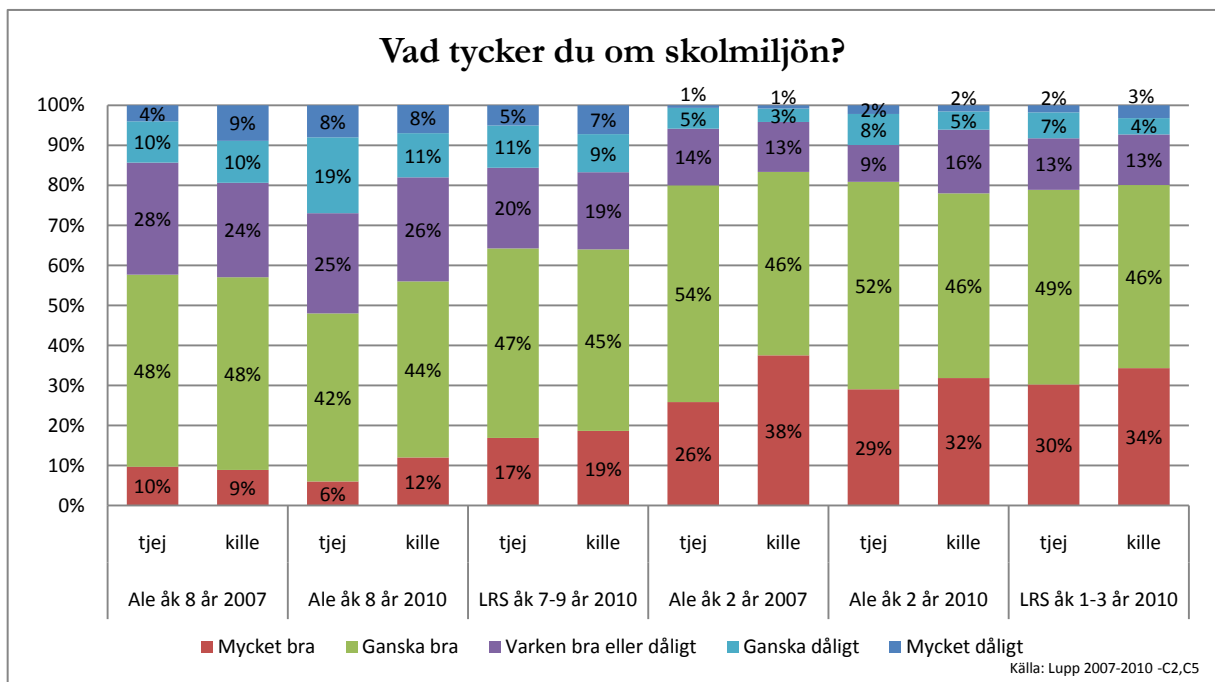
Ett omfattande tema i enkäten handlar om skolan. Frågorna belyser attityder till och förhållanden på skolan samt elevernas möjligheter och vilja till inflytande.

Inte lika nöjda med verksamheten som tidigare men tryggheten och toleransen har ökat och skolket minskat.

Åk 8 eleverna är genomgående mindre nöjda med sin skola 2010 än de var 2007. Detta gäller skolbiblioteken, skolmiljö, extra stöd och hjälp, schema och skolmaten. Största förändringen har skett vad gäller skolmaten, både bland killar och tjejer, och vad gäller extra stöd och hjälp vad gäller tjejerna. 2007 var Ales ungdomar så 8 lika nöjda som ungdomar i snitt med det extra stöd och hjälp som gavs i skolan. Det gäller fortfarande för killarna medan tjejerna 2010 i högre grad tycker det fungerar ganska dåligt eller mycket dåligt. Generellt sett är LRS mer nöjda med sin skola än Aleungdomarna.

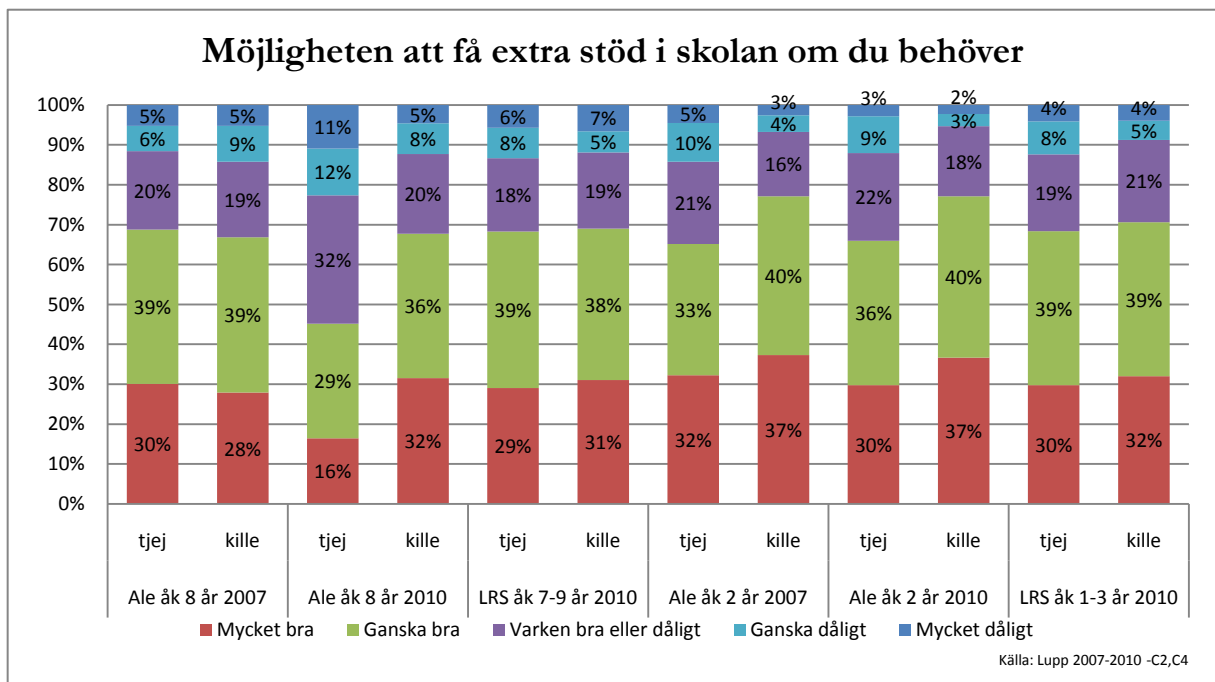
Gymnasieeleverna är genomgående mer nöjda med sin skola än högstadieeleverna vad gäller skolmiljö, schema, skolbiblioteket och skolmaten. De är betydligt mer nöjda med skolmaten än vad jämnåriga i LRS är.

Diagram 4

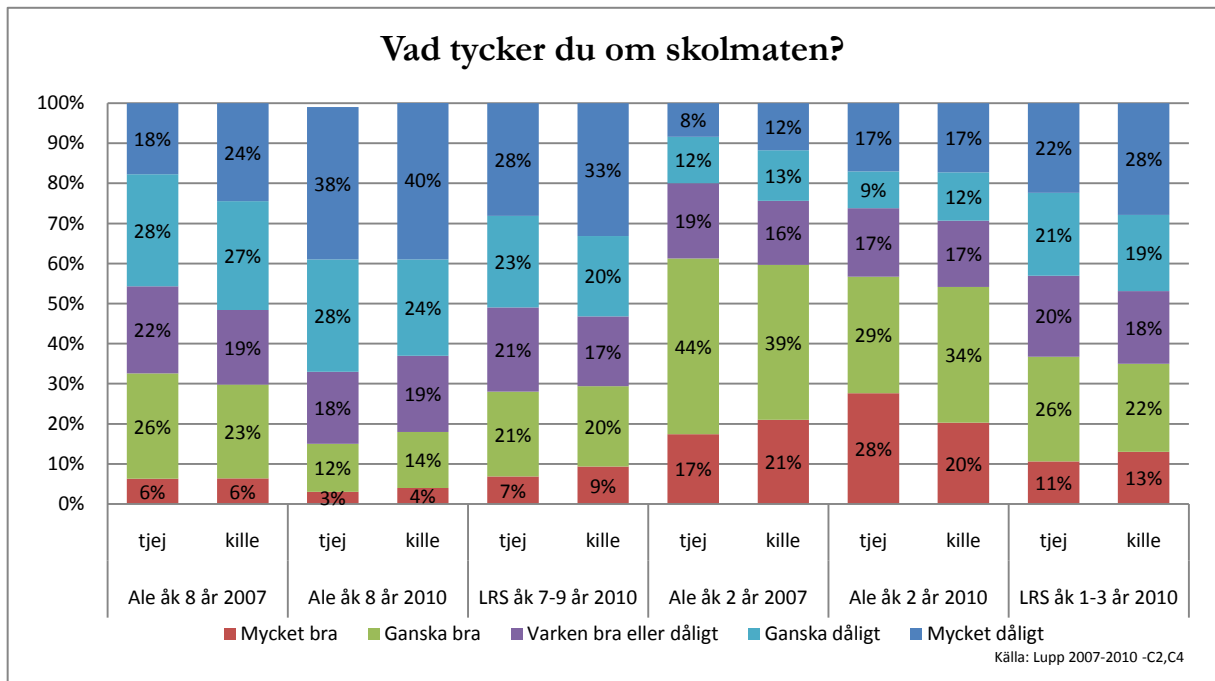
2007 hade killar och tjejer åk 8 i stort sett likartad inställning till skolmiljön. Så ser det inte ut 2010. Killarna är något mer positiva 2010 än 2007. Tjejerna är betydligt mer kritiska och andelen som bedömer den som ganska dålig eller mycket dålig har ökat till 27 % medan andelen som tycker skolmiljön är mycket bra har sjunkit till 6 %. Detta skiljer sig märkbart från LRS.

Diagram 5

Möjligheten att få extra stöd i skolan då man behöver det är viktigt med tanke på skolresultatets betydelse för självkänslan och hur framtiden kommer att gestalta sig. Tjejerna i åk 8, som ur många aspekter är en utsatt grupp, är minst nöjda med det extra stödet i skolan och betydligt mindre nöjda än LRS. Skillnaderna mellan hur tjejerna i åk 8 och hur övriga ungdomar, killarna åk 8 och både tjejer och killar åk 2, upplever stödet är anmärkningsvärd stora.

Diagram 6

Missnöjet med skolmaten har ökat kraftigt sedan 2007 bland ungdomarna åk 8 och är betydligt större än LRS. Det motsatta gäller för gymnasieeleverna, Ales ungdomar är mer nöjda än LRS.

Stämningen på skolan är god

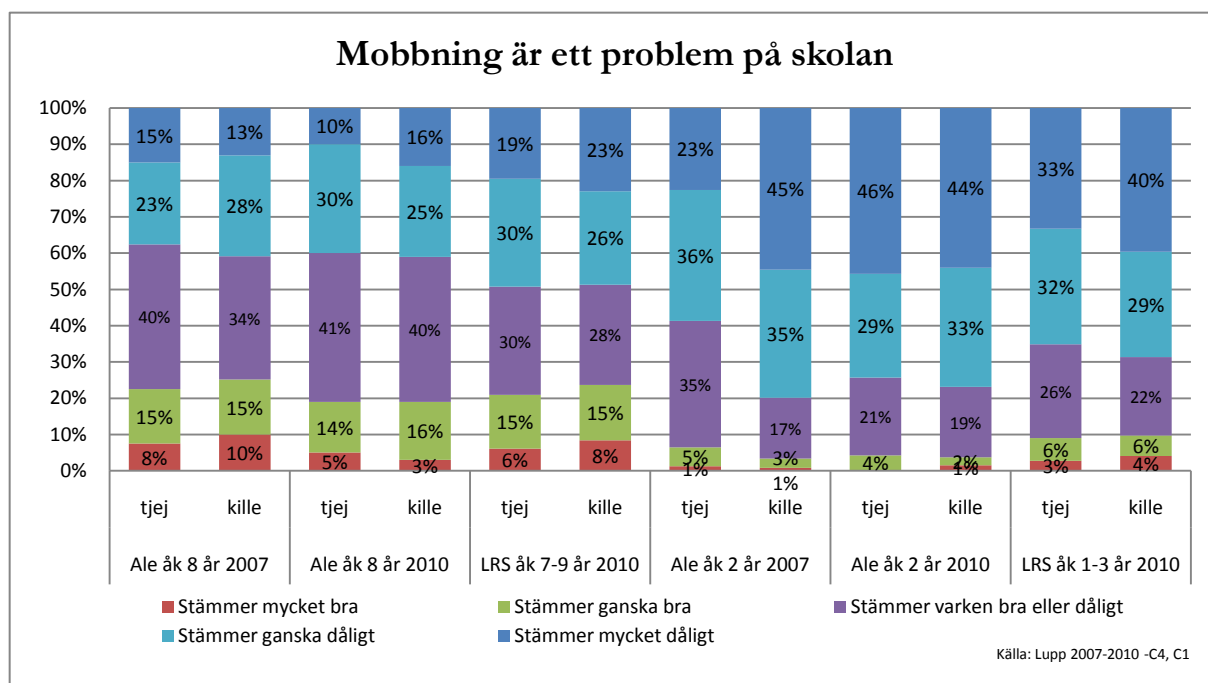
De flesta elever, både åk 8 och åk 2, tycker det är bra stämning på skolan. Några enstaka procent tycker den är ganska dålig eller mycket dålig.

Mobbning, främlingsfientlighet, sexuella trakasserier och bemötande

Mobbning

Mobbning och utfrysning har minskat och är mindre problem för Ales elever än för eleverna i LRS. Framförallt tycks gymnasiet lyckats skapa en stämning och ett förhållningssätt där mobbning får lite utrymme. Även om problemet är mindre i åk 8 och åk 2 i Ale än i LRS måste arbetet mot mobbning och kränkningar fortgå med hög intensitet så länge det alls bedöms som ett problem. Nolltolerans mot mobbning gäller enligt de politiska målsättningarna i Ale kommun.

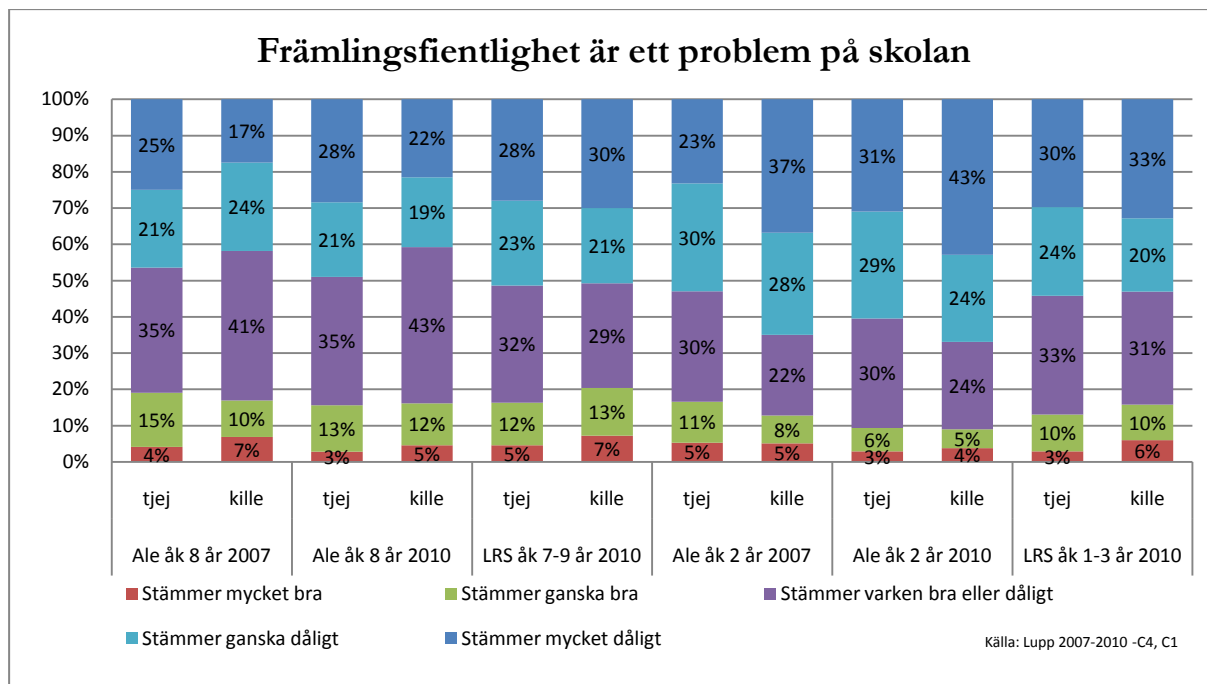
Diagram 7

Då man anger att mobbning är ett problem på skolan, kan det grunda sig på hur aktivt skolan uppmärksammat och diskuterar problemet d.v.s. om man ofta diskuterar fenomenet mobbning kan det uppfattas som ett omfattande problem även av de som inte varit utsatta eller vet någon som varit det. Ur det perspektivet skulle man kunna tolka resultatet som att arbetet mot mobbning och kränkningar inte är lika intensivt och uppmärksamheten på problemen är lägre idag än 2007. Det som talar mot det är, att andelen elever som uppger att de blivit mobbade eller utfrysade också har sjunkit, vilket stärker bilden av att mobbningen blivit ett mindre problem än tidigare. Andelen killar på högstadiet, 6 %, vilket innebär 8 personer, och gymnasiet 3 %, 4 personer, som har blivit mobbade eller utfrysade är hälften så stor som LRS. Av Ales elever är det tjejerna i åk 8 som är mest utsatta. Andelen är något lägre än 2007, 13 % vilket är 19 personer, och lägre än LRS 16 %.

Främlingsfientlighet

Andelen som anser att främlingsfientlighet är ett problem på skolan har minskat både på högstadiet och på gymnasiet. Ca var sjätte elev av åk 8 upplevde att främlingsfientlighet var ett problem i skolan 2007, vilket är oförändrat. Däremot har andel som anser att påståendet stämmer dåligt d.v.s. att främlingsfientlighet inte är ett problem ökat. Andelen motsvarar ungefär LRS. Bland gymnasieeleverna har en ännu större förändring skett. Var tionde åk 2 upplever att främlingsfientlighet är ett problem medan majoriteten inte tycker det är ett problem. Detta stärker bilden av att stämningen och tryggheten är god bland gymnasieeleverna. Samtidigt är det viktigt att se allvaret i att en av tio tycker att det är problem.

Sexuella trakasserier

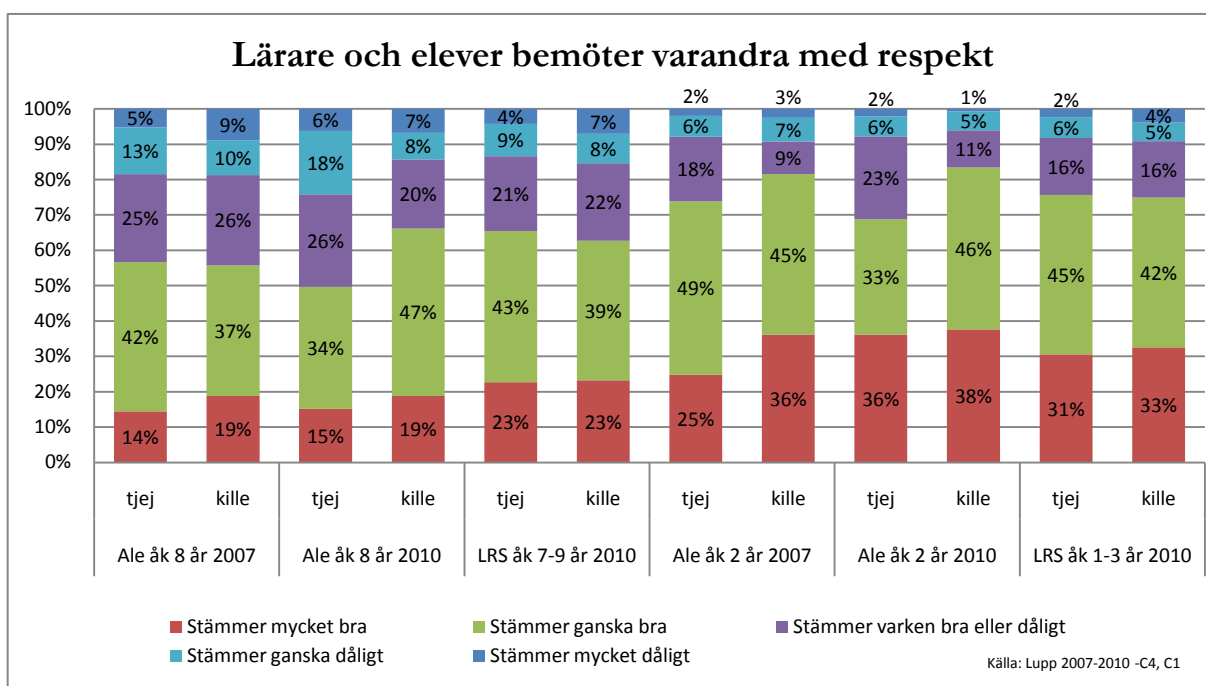
Upplevelsen att sexuella trakasserier är ett problem i skolan har minskat både på högstadiet och på gymnasiet och är lägre än LRS. Det är betydligt större andel ungdomar på högstadiet än på gymnasiet som anser att det är ett problem,

Även om andelen som tycker att sexuella trakasserier är ett problem har minskat, måste det tas på allvar. Var tionde ungdom i åk 8 upplever att det är ett problem medan andelen åk 2 är hälften så stor som i åk 8.

Bemötande i skolan

Elever och lärare skall möta varandra med respekt var ett av de fyra mål politikerna satte upp 2007. Till viss del har målet nåtts. Framförallt uttrycker eleverna åk 2, men även i åk 8 att ett mer respektfullt förhållningssätt har utvecklats. Var fjärde tjej i åk 8 tycker dock att påståendet "lärare och elever bemöter varandra med respekt" stämmer dåligt eller ganska dåligt. Det är svårt att veta vad ungdomarna tänker på då de svarar på frågan. Är det lärarnas bemötande mot elever eller är det elevernas bemötande mot lärarna eller är det både och? Generellt sett är tjejerna mer studiemotiverade och mindre utagerande än killarna². Beskriver de killarnas beteende som respektlöst?

Diagram 9

Inflytande i skolan

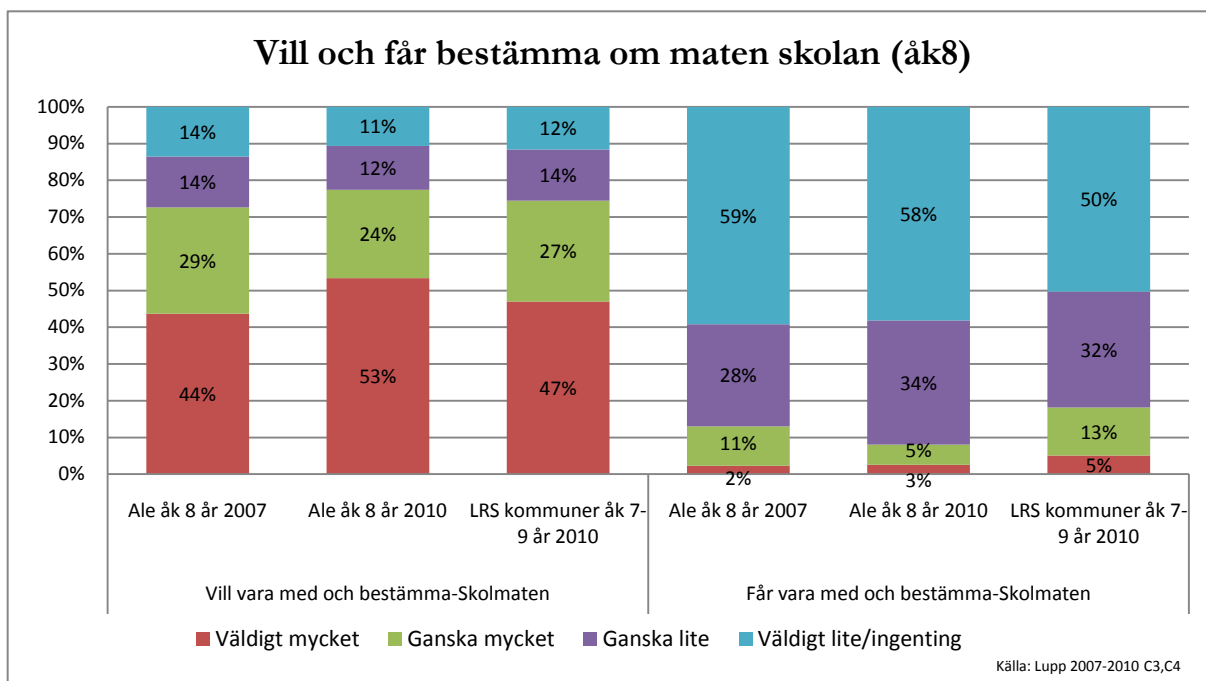
Viljan att påverka fortsatt stor men möjligheterna att påverka bedöms som små.

Viljan att påverka är för åk 8 större inom alla områden 2010 än 2007; schemat, skolmaten, proven, läxorna, regler i skolan, skolmiljön ute/inne, arbetssätt samt läromedel. Största ökningen har skett vad gäller önskan om att ha inflytande över läxorna. Störst gapet mellan att vilja bestämma och att få bestämma är det vad gäller maten. 8:orna i Ale upplever genomgående att de får vara med och bestämma i olika skolfrågor i lägre grad än jämnåriga i LRS

Eleverna har enligt skollagen rätt att påverka sin utbildning och elevers inflytande betonas ytterligare i nya skollagen som börjar gälla 2011-07-01. Att hitta former för och reellt innehåll i elevinflytandet är ett måste för framtiden, om lagens intentioner skall följas.

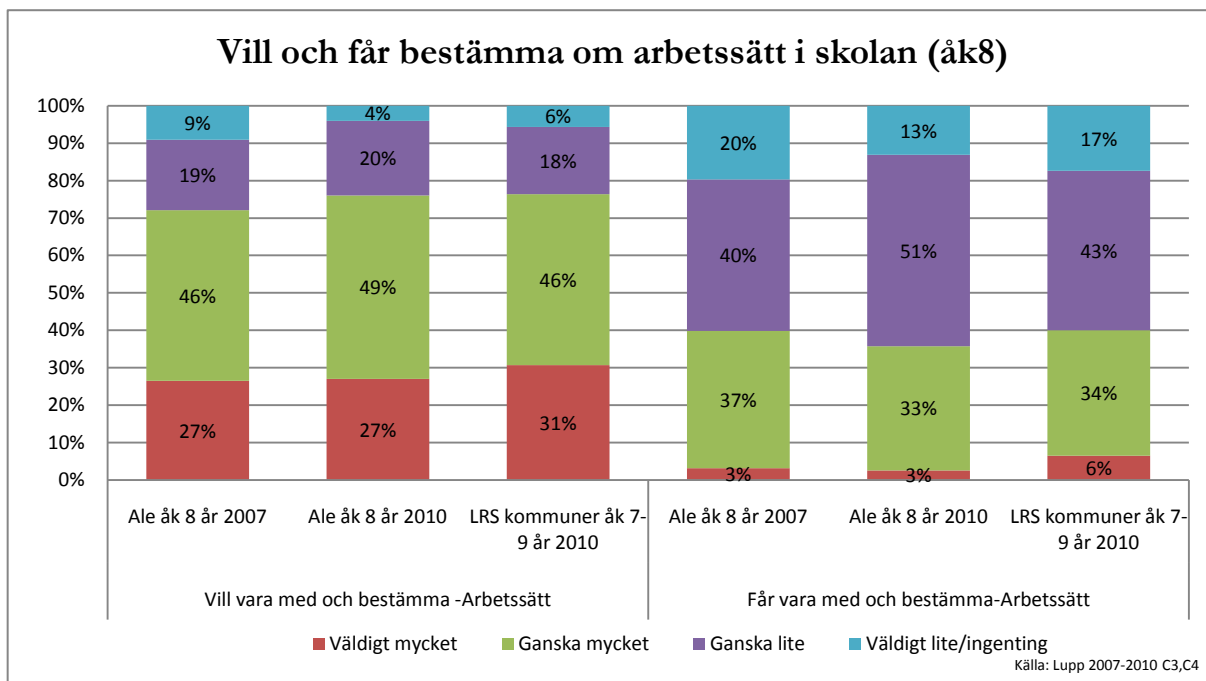
² SOU 2010:51 Könsskillnader i skolprestationer

Diagram 10

Eleverna åk 8 är mer missnöjda med skolmaten än vad LRS är (se diagram 4) och de hoppar över lunch oftare än LRS (diagram 22), samtidigt som de uttrycker en stark önskan om att få vara med och bestämma om maten i skolan. Goda förutsättningar bör alltså finnas för att driva ett framgångsrikt utvecklingsprojekt kring skolmaten.

Diagram 11

Utvecklingen i åk 2 går åt motsatt håll. Önskan att påverka sjunker, även om majoriteten fortfarande vill bara med och bestämma ganska mycket eller väldigt mycket inom de flesta områdena. Ale gymnasium hade från start en tydlig profil vad gäller elevinflytande. Eleverna hade reellt inflytande

genom egen majoritet i skolans styrelse och de medverkade exempelvis vid tillsättande av tjänster. En lagändring omöjliggör nu detta upplägg och en hypotes kan vara, att då möjligheterna till reellt inflytande minskar så minskar också viljan till inflytande. Viljan i åk 2 att bestämma motsvarar nu LRS.

Diagram 12

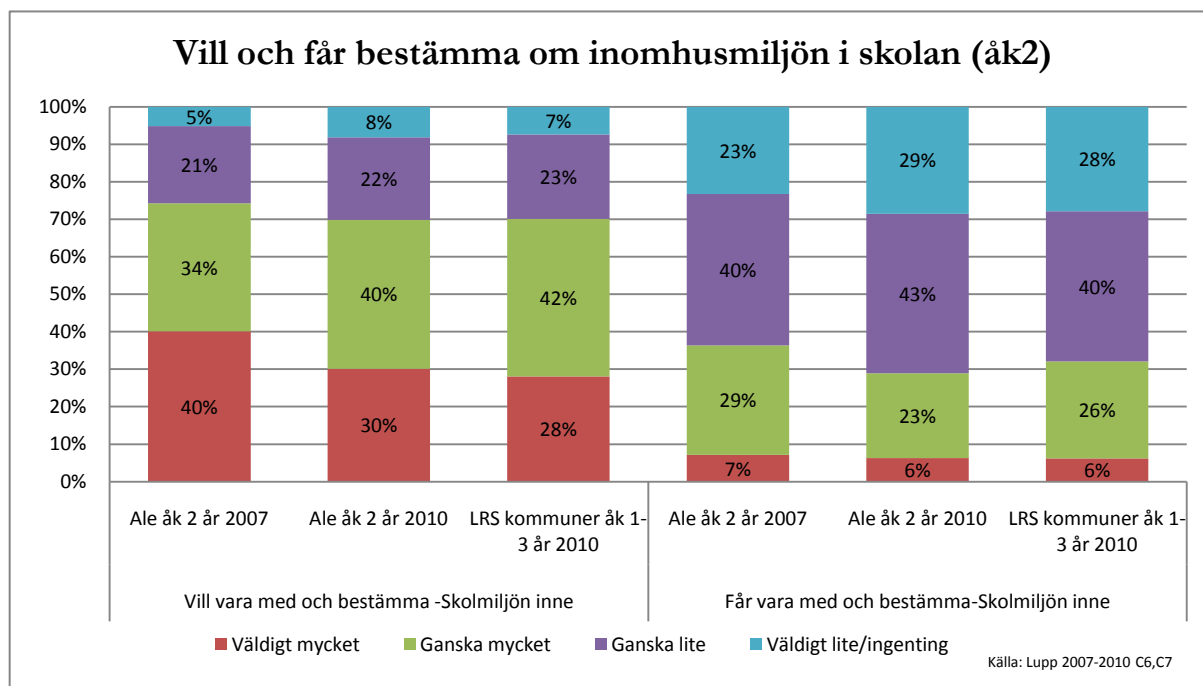
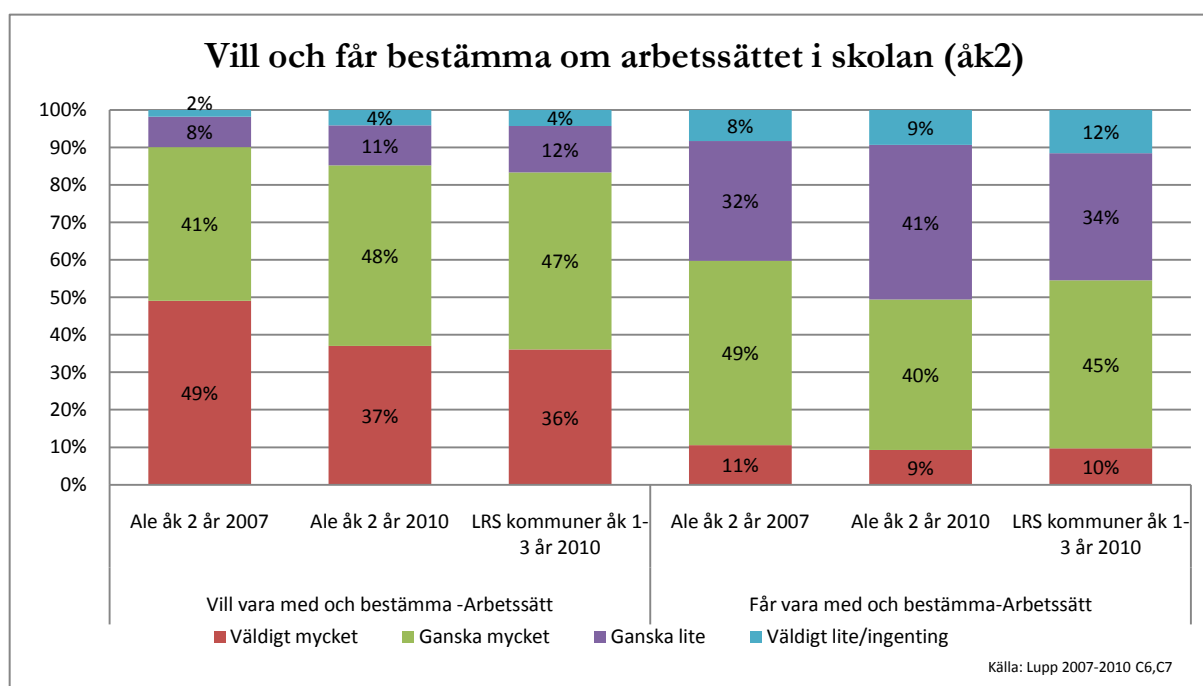
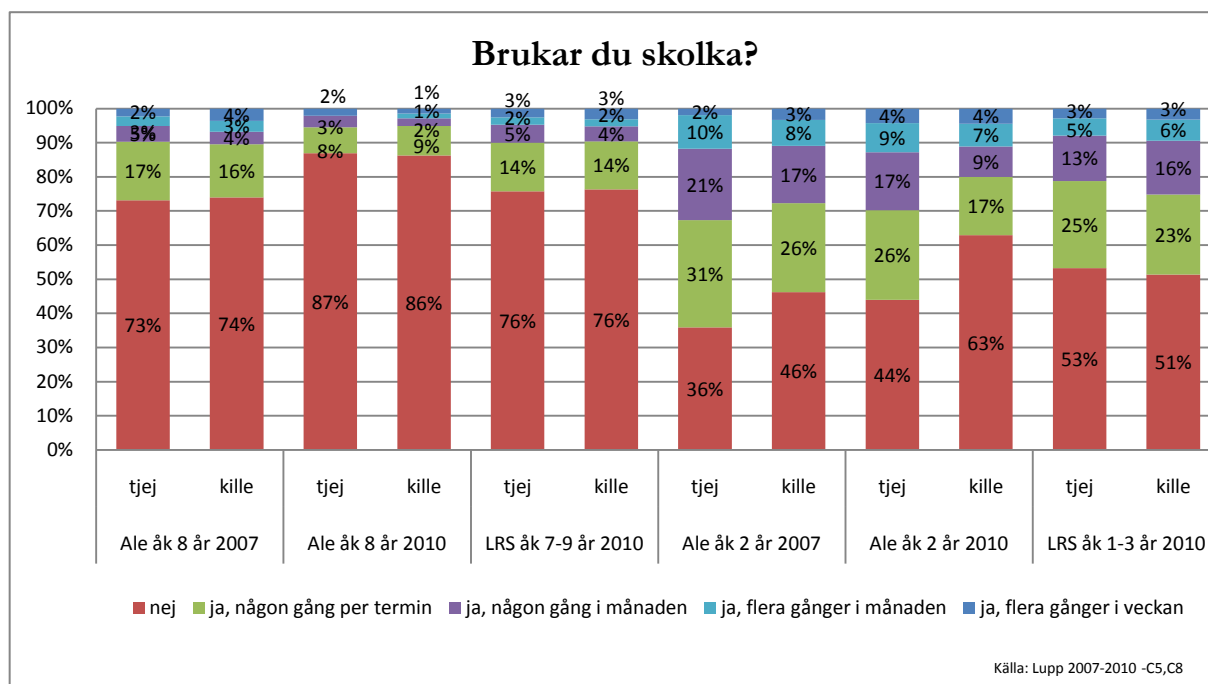

Diagram 13

Satsningen mot skolket har gett resultat

Diagram 14

Skolket bland eleverna i åk 8 har halverats

I Ales skolor såg man en tydlig tendens till ökad ogiltig frånvaro, var fjärde elev så 8 uppgav vid enkäten 2007 att de brukade skolka och var tredje på gymnasiet. Skolk är en bidragande orsak till att kunskapsmålen inte uppnås i skolan och en stark riskfaktor vad gäller framtida sociala och hälsomässiga problem. Därför beslutade man att göra en kommunövergripande samverkanssatsning mellan skola och socialtjänst när det gäller tidiga och tydliga insatser gällande ogiltig frånvaro. En arbetsmodell kallad 1-2-3 infördes i kommunens skolor vid höstterminstart 2010. Det tidiga och tydliga arbetet mot skolk har gett resultat. Andelen elever i så 8 som säger att de brukar skolka någon gång i månaden eller oftare har halverats.

Metoden har inte haft samma genomslag bland gymnasieeleverna. Skolket har minskat även på gymnasiet, men inte i samma omfattning som på högstadiet, och det har inte minskat mer på Ale gymnasium än bland ungdomarna på andra gymnasier. Metoden som bygger på snabba åtgärder och tätt samarbete med föräldrarna har svårare att få genomslag och effekt bland de äldre mer självständiga eleverna i en frivillig skolform. Ett arbete pågår på Ale gymnasium att modifiera modellen och anpassa den till skolformen. Arbetet mot skolk måste ses som angeläget då en drygt en fjärdedel av eleverna på gymnasiet anger att de skolkar någon gång i månaden eller oftare. Andelen tjejer som skolkar är större än andelen killar och större än LRS. Bland killarna däremot är andelen som skolkar mindre än LRS.

Alkohol, tobak & narkotika

Ett mål politikerna formulerade utifrån LUPP 07 var att användningen av alkohol och droger skall minska. Ungdomarnas svar på hur ofta de använder tobak, alkohol och narkotika redovisas i tabellform, för att ge en mer nyanserad och korrekt bild av hur frekvent missbruket är.

Alkohol

Tabell 2 Hur ofta dricker du folköl och hur ofta dricker du annan alkohol? (högstadiet)

	Ale åk 8 år 2007-Dricka folköl		Ale åk 8 år 2010-Dricka folköl		LRS åk 7-9 år 2010-Dricka folköl		Ale åk 8 år 2007-Dricka alkohol		Ale åk 8 år 2010-Dricka alkohol		LRS åk 7-9 år 2010-Dricka alkohol	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Aldrig	78 %	76 %	82 %	83 %	81 %	75 %	64 %	66 %	69 %	77 %	67 %	71 %
En gång om året eller mera sällan	7 %	6 %	5 %	3 %	5 %	7 %	12 %	7 %	8 %	7 %	8 %	8 %
Några gånger per år	8 %	6 %	6 %	5 %	6 %	7 %	10 %	8 %	10 %	7 %	9 %	8 %
Någon gång i månaden	3 %	7 %	6 %	6 %	6 %	6 %	9 %	10 %	10 %	6 %	11 %	7 %
En gång i veckan	2 %	3 %	1 %	0 %	1 %	2 %	1 %	7 %	1 %	1 %	3 %	3 %
Flera gånger i veckan	2 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	3 %	0 %	3 %	1 %	1 %	1 %
Varje dag	1 %	2 %	0 %	1 %	1 %	3 %	1 %	2 %	0 %	1 %	1 %	3 %

Andelen i åk 8 som uppger att de aldrig dricker alkohol har ökat bland både tjejer och killar. Andelen som anger att de dricker någon gång i månaden eller oftare utgör fortfarande 14 % av tjejerna men har halverats bland killarna till 9 %, vilket är lägre än LRS. De som druckit folköl har i stort sett alltid druckit annan alkohol.

Tabell 3 Hur ofta dricker du folköl och hur ofta dricker du annan alkohol? (gymnasiet)

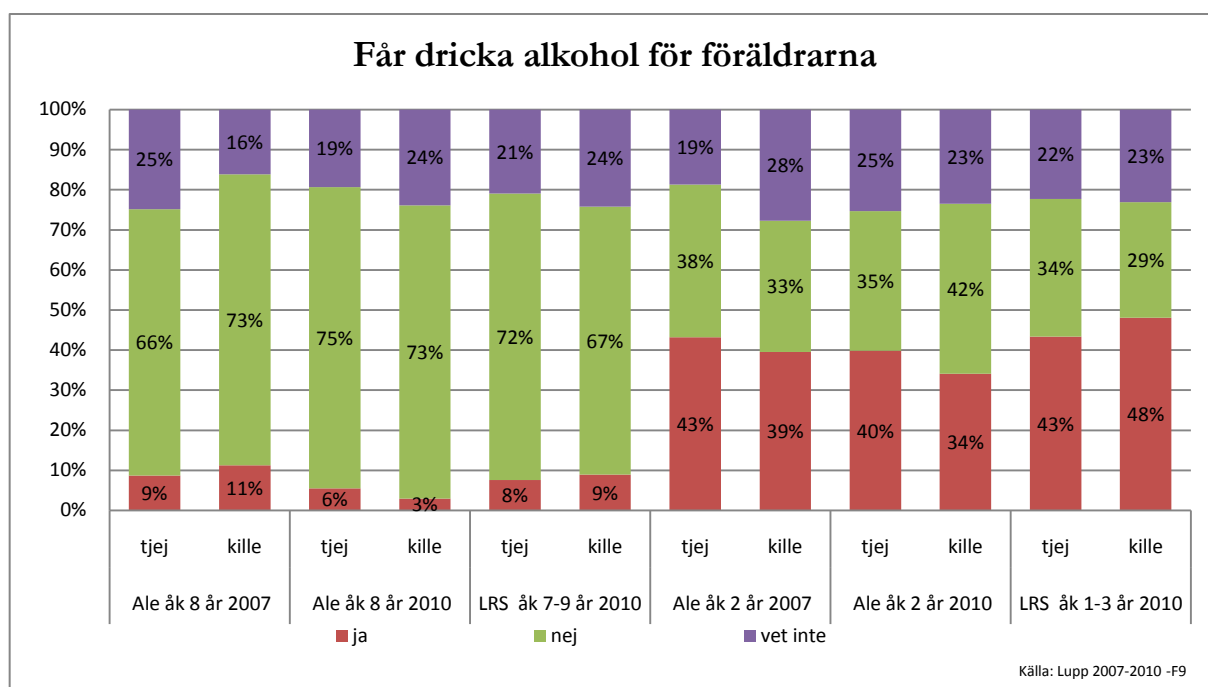
	Ale åk 2 år 2007-Dricka folköl		Ale åk 2 år 2010-Dricka folköl		LRS åk 1-3 år 2010-Dricka folköl		Ale åk 2 år 2007-Dricka alkohol		Ale åk 2 år 2010-Dricka alkohol		LRS åk 1-3 år 2010-Dricka alkohol	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Aldrig	66 %	56 %	79 %	62 %	70 %	49 %	20 %	26 %	26 %	34 %	21 %	26 %
En gång om året eller mera sällan	9 %	6 %	5 %	13 %	7 %	8 %	5 %	5 %	8 %	13 %	6 %	7 %
Några gånger per år	13 %	13 %	6 %	10 %	9 %	13 %	20 %	18 %	14 %	11 %	17 %	13 %
Någon gång i månaden	7 %	18 %	9 %	9 %	11 %	19 %	40 %	33 %	36 %	27 %	39 %	32 %
En gång i veckan	4 %	5 %	1 %	4 %	2 %	6 %	14 %	16 %	14 %	13 %	14 %	16 %
Flera gånger i veckan	1 %	2 %	1 %	1 %	0 %	2 %	1 %	2 %	3 %	1 %	2 %	4 %
Varje dag	0 %	2 %	0 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	3 %

Även bland åk 2 har andelen som aldrig dricker ökat, men är med tanke på vår åldersgräns i alkohol-lagstiftningen är andelen anmärkningsvärt låg, ca 30 %. Tjejerna dricker oftare än killarna, mer än hälften dricker någon gång i månaden eller oftare, vilket motsvarar LRS. Andelen killar som dricker någon gång i månaden eller oftare har sjunkit och ligger under LRS.

Debutålder

Av de ungdomar i åk 8 som anger de att varit berusade, 21 % av tjejerna och 13 % av killarna, var huvuddelen 13-14 år första gången det hände. Betydligt större andel av ungdomarna i åk 2 har varit berusade, 70 % av tjejerna och 61 % av killarna, Debutåldern är då senare, 14-15 år för tjejerna och 15-16 år för killarna. Sammanfattningsvis så är det större andel tjejer än killar som dricker alkohol och de är yngre när de första gången är berusade.

Diagram 15

Andelen åk 8 som får dricka alkohol för sina föräldrar har sjunkit kraftigt, framförallt vad gäller killarna, från 10 % till 3 %. Föräldrar har högre tolerans för att tjejer i åk 8 dricker, dubbelt så stor andel tjejer som killar uppger att de får dricka alkohol.

Andelen som får dricka alkohol i åk 2 har också sjunkit ngt, mest bland killar. Acceptanser är dock fortfarande stor, störst vad gäller tjejerna där fyra av tio anger att de får dricka.

Andelen ungdomar i Ale som får dricka för sina föräldrar är lägre än LRS. Andelen som uppger att de inte vet hur föräldrarna ställer sig är oroväckande hög. Forskning³ visar att barn som blir bjudna på alkohol av sina föräldrar dricker mer och att det har stor betydelse att föräldrarna är tydliga med att det inte är okej att dricka då man är tonåring.

³ Statens folkhälsoinstitut 2006, Föräldrar är viktigast

Tobak

Tabell 4 Hur ofta röker du cigaretter och hur ofta snusar du? (högstadiet)

	Ale åk 8 år 2007-Röka cigaretter		Ale åk 8 år 2010-Röka cigaretter		LRS åk 7-9 år 2010-Röka cigaretter		Ale åk 8 år 2007-Snusa		Ale åk 8 år 2010-Snusa		LRS åk 7-9 år 2010-Snusa	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Aldrig	78 %	78 %	80 %	84 %	78 %	81 %	91 %	77 %	95 %	90 %	93 %	86 %
En gång om året eller mera sällan	7 %	6 %	3 %	5 %	5 %	5 %	3 %	7 %	3 %	1 %	2 %	3 %
Några gånger per år	6 %	4 %	4 %	1 %	4 %	3 %	1 %	2 %	2 %	1 %	1 %	2 %
Någon gång i månaden	3 %	5 %	4 %	1 %	4 %	3 %	1 %	4 %	0 %	1 %	1 %	2 %
En gång i veckan	2 %	1 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	2 %	0 %	2 %	0 %	1 %
Flera gånger i veckan	2 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	1 %	2 %	0 %	2 %	0 %	1 %
Varje dag	2 %	4 %	4 %	4 %	5 %	5 %	1 %	6 %	1 %	2 %	1 %	5 %

Andelen rökande och snusande ungdomar i Ale har sjunkit något och är generellt lägre än LRS. I åk 8 är det lika stor andel tjejer och killar som röker varje dag, 4 %. Det är dock fler killar som uppger att de aldrig röker.

Snusandet har sjunkit kraftigt bland killarna. Andelen som snusar varje dag har sjunkit från 6 % till 2 % och ligger klart under LRS. Snusandet har aldrig varit lika populärt bland tjejerna och 95 % uppger att de aldrig snusat.

Oroande tendens bland gymnasieeleverna

Tabell 5 Hur ofta röker du cigaretter och hur ofta snusar du? (gymnasiet)

	Ale åk 2 år 2007-Röka cigaretter		Ale åk 2 år 2010-Röka cigaretter		LRS åk 1-3 år 2010-Röka cigaretter		Ale åk 2 år 2007-Snusa		Ale åk 2 år 2010-Snusa		LRS åk 1-3 år 2010-Snusa	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Aldrig	59 %	65 %	55 %	73 %	57 %	59 %	85 %	71 %	88 %	82 %	86 %	66 %
En gång om året eller mera sällan	8 %	7 %	7 %	3 %	6 %	5 %	5 %	4 %	5 %	1 %	4 %	4 %
Några gånger per år	6 %	6 %	10 %	3 %	8 %	8 %	5 %	5 %	4 %	1 %	4 %	4 %
Någon gång i månaden	6 %	5 %	6 %	2 %	9 %	9 %	2 %	3 %	2 %	2 %	3 %	4 %
En gång i veckan	3 %	7 %	1 %	1 %	3 %	4 %	1 %	0 %	1 %	2 %	1 %	2 %
Flera gånger i veckan	5 %	7 %	5 %	5 %	5 %	5 %	0 %	2 %	0 %	2 %	1 %	3 %
Varje dag	12 %	4 %	15 %	12 %	12 %	10 %	2 %	16 %	1 %	8 %	2 %	16 %

Ungdomarna åk 2 röker betydligt mer än ungdomarna i åk 8. Mest röker tjejerna, 15 % varje dag. Tre fjärdedelar av killarna uppger att de aldrig röker, vilket är lägre än LRS. Men "varje dag rökarna" har tredubblats till 12 % och det är fler än LRS.

Snuset tappar i popularitet bland åk 2 också. Andelen killar som snusar varje dag har halverats, från 16 till 8 % och bland tjejerna från 2 till 1 %. Detta är klart under LRS.

Narkotika

Tabell 6 Använt hasch/marijuana eller annan narkotika? (högstadiet)

	Ale åk 8 år 2007- Använt hasch/marijuana		Ale åk 8 år 2010- Använt hasch/marijuana		LRS åk 7-9 år 2010-Använt hasch/marijuana		Ale åk 8 år 2007-Använt annan narkotika		Ale åk 8 år 2010-Använt annan narkotika		LRS åk 7-9 år 2010-Använt annan narkotika	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Nej	96 %	94 %	94 %	95 %	97 %	93 %	95 %	95 %	97 %	96 %	97 %	94 %
Ja, en gång	3 %	2 %	3 %	1 %	1 %	2 %	3 %	2 %	1 %	3 %	1 %	1 %
Ja, 2-10 gånger	1 %	1 %	2 %	2 %	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %
Ja, 11-20 gånger	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
Ja, mer än 20 gånger	1 %	3 %	1 %	1 %	1 %	4 %	1 %	3 %	1 %	1 %	1 %	3 %

Andelen ungdomar i åk 8 som använt hasch/marijuana eller annan narkotika ligger i stort sett på samma nivå 2010 som 2007, 95 % har aldrig provat. Andelen som har använt det 20 gånger eller mer utgör 1 %, vilket innebär att det är oförändrat för tjejerna, en minskning för killarna och lägre än LRS.

Tabell 7 Använt hasch/marijuana eller annan narkotika? (gymnasiet)

	Ale åk 2 år 2007- Använt hasch/marijuana		Ale åk 2 år 2010- Använt hasch/marijuana		LRS åk 1-3 år 2010-Använt hasch/marijuana		Ale åk 2 år 2007-Använt annan narkotika		Ale åk 2 år 2010-Använt annan narkotika		LRS åk 1-3 år 2010-Använt annan narkotika	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Nej	93 %	83 %	89 %	87 %	91 %	86 %	95 %	93 %	98 %	92 %	95 %	92 %
Ja, en gång	1 %	7 %	6 %	2 %	4 %	5 %	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Ja, 2-10 gånger	4 %	6 %	3 %	2 %	3 %	4 %	3 %	4 %	0 %	4 %	1 %	2 %
Ja, 11-20 gånger	1 %	0 %	1 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
Ja, mer än 20 gånger	1 %	3 %	0 %	8 %	1 %	5 %	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %	3 %

Vad gäller åk 2 har andelen som använt hasch/marijuana ökat bland tjejerna till 11 % och minskat bland killarna till 13 %, tjejerna ligger över LRS. Bland tjejerna är det andelen "en gång" som ökat mest, medan det bland killarna är andelen 20 gånger eller mer som ökat mest och utgör nu 8 %.

Även om mindre andel av Ales ungdomar använder narkotika än LRS och CAN:s rapport "skolelevs drogvanor 2010" påvisar att ungdomar i snitt gör, finns det tendenser som är oroande. Det är en större andel flickor som tagit steget att testa droger och andelen killar som högkonsumerar har näst intill tredubblats.

En undersökning som Statens folkhälsoinstitut genomfört på gymnasieskolor i Skåne visar ett starkt samband mellan alkohol, rökning och cannabis. 64 procent av de elever som röker regelbundet har testat cannabis. Bland elever som aldrig rökt vanlig tobak har bara 4 procent testat cannabis. Undersökningen visar också på ett starkt samband mellan alkoholvanor och användning av cannabis. Av de elever som regelbundet dricker sig berusade har 51 procent testat cannabis. Av de som aldrig dricker sig berusade är motsvarande siffra 1 procent. Det visar på betydelsen av att se helheten och att arbeta aktivt med såväl rökning, alkohol som droger.

Fritid

Under avsnittet fritid ställs en rad frågor om fritidens omfattning och innehåll och vad ungdomarna önskar för aktiviteter. Information som är viktig då kommunen ska utveckla fritidsverksamheten för unga. Med fritid menas tiden utanför skolarbete

Vid lupp 2007 uttryckte ungdomarna att de ville ha fler fritidsgårdar och längre öppettider. På en öppen fråga om vad ungdomarna ville vara med och påverka fick denna fråga högsta prioritet för åk 8 och på andra plats för åk 2. Framförallt var det tjejerna som efterfrågade platser att mötas på så som caféer och fritidsgårdar.

Ett av de mål politikerna formulerade 2007 var: Större tillgång till sociala mötesplatser som fritidsgård och caféer. Utöver de fritidsgårdar som finns i kommunen skapades Mötesplats ungdom förlagd till Ale gymnasium. Mötesplats ungdom är öppen två kvällar per vecka och vänder sig till unga från åk 7 och uppåt. Ungdomarna är själva med och formar innehållet och utbudet varierar; studiecirklar i olika ämnen, läxhjälp, öppen scen och andra arrangemang. Framförallt skall den vara en plats där ungdomar kan träffas och umgås med varandra.

Upplevelsen av hur mycket fritid man har skiljer sig markant mellan tjejer och killar. Cirka hälften av tjejerna i åk 8 och åk 2 tycker att de har så lite fritid att de inte vet hur de ska hinna med det de vill, andra hälften tycker att de har lagom med fritid. I stort sett inga tycker att de har så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med sin tid. Andelen killar som tycker att de har så lite fritid att de inte vet hur de ska hinna med det de vill är hälften så stor som för tjejerna, d.v.s. en fjärdedel. Majoriteten tycker att de har lagom med fritid, 72 % åk 8 och 56 % åk 2. Andelen ungdomar som tycker att de har överflöd av fritid är störst bland gymnasiekillarna, 19 %, medan andelen killar åk 8 som anser det är hälften så stor.

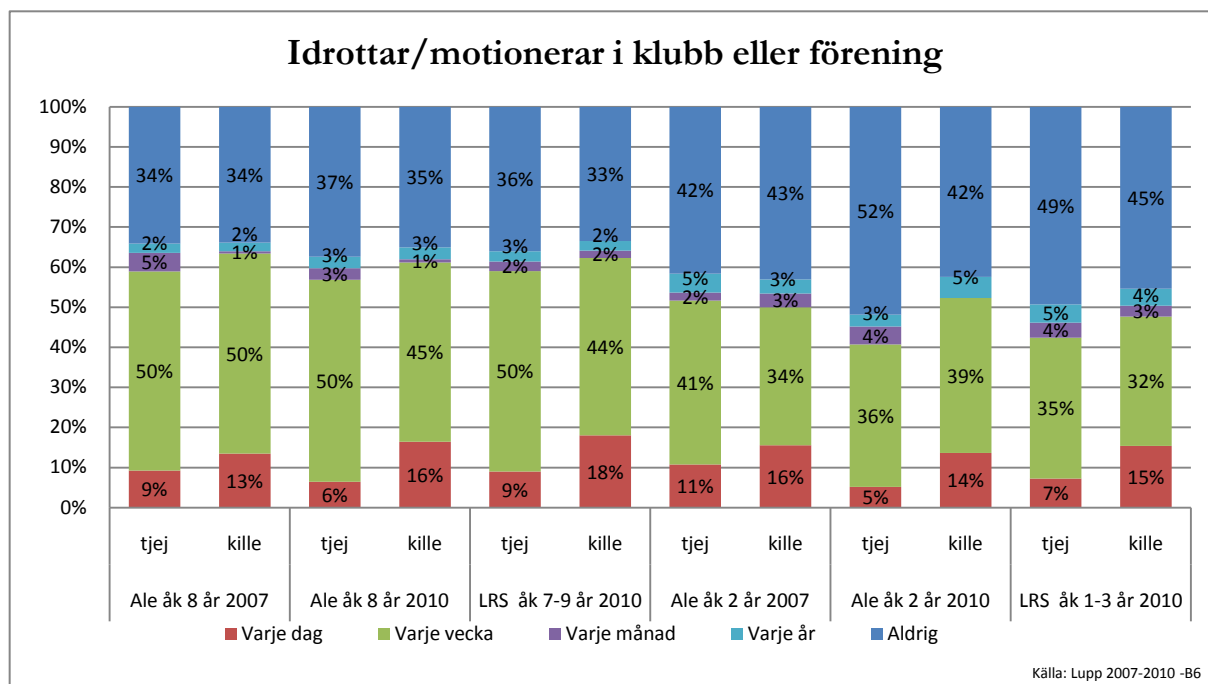
De flesta ungdomarna tycker att det finns ganska eller väldigt mycket att göra av det de är intresserade av. På frågan om de tycker något saknas nämns caféer och bio mest frekvent bland åk 2. Mindre än hälften av åk 8 har synpunkter på vad som fattas och svaren varierar stort. Här uttrycker flera att de vill ha busskort som varar längre och spridda röster vill ha cykel- och skateboardramper, caféer och bowling

När ungdomarna träffar kompisar, gör ca 80 % i båda åldersgrupperna det hemma hos varandra. Killarna åk 2 använder sig betydligt mer av fritidsgårdar eller liknande mötesplatser än vad tjejerna gör, 80 % av tjejerna och 65 % av killarna går aldrig till fritidsgård eller liknande mötesplats. Dubbelt så många killar som tjejer, 17 %, går varje vecka eller oftare till fritidsgård eller liknande.

I Åk 8 är mönstret betydligt mer lika mellan hur tjejer och killar använder fritidsgårdarna. Knappt 40 % går aldrig dit medan hälften går till fritidsgården varje månad eller oftare, en tredjedel varje vecka.

Intresset för att dansa och spela teater är stort bland tjejerna, ca 20 % av tjejerna tränar dans/teater varje vecka eller oftare. Andelen bland killarna är 4 %.

Diagram 16

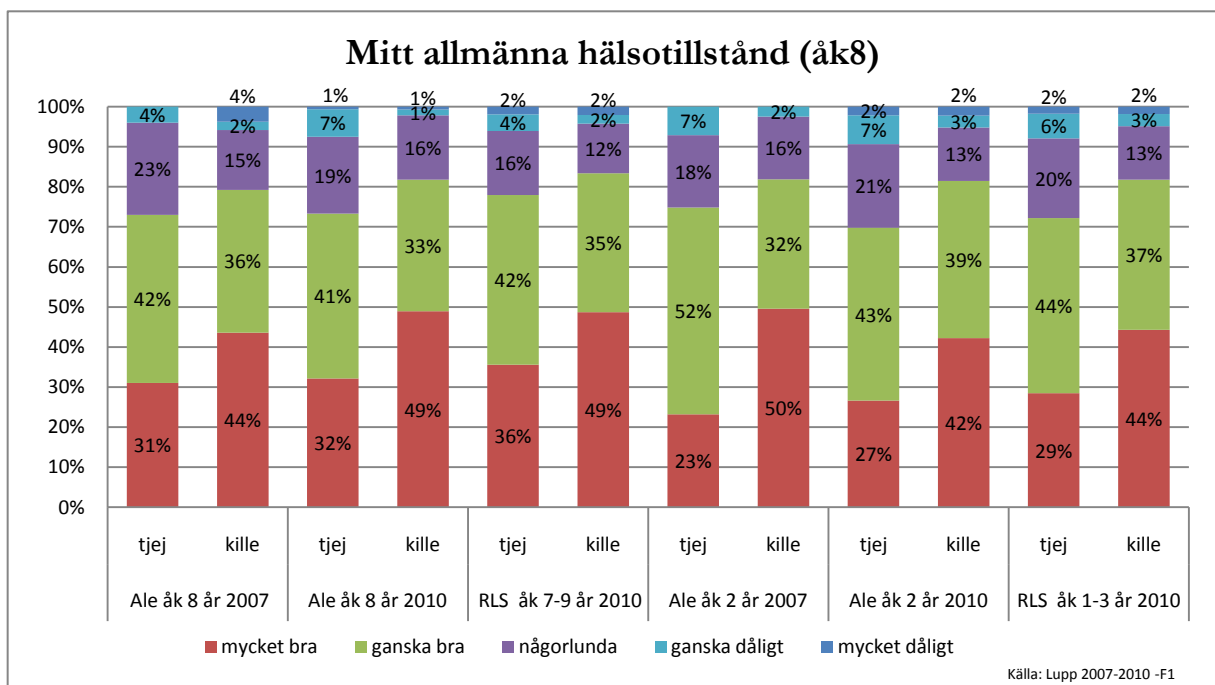
Drygt hälften av ungdomarna är medlem i en idrottsförening/klubb. Intresset för att idrotta/motionera i förening eller klubb är stort bland både tjejer och killar i åk 8, runt 60 % gör det varje vecka eller oftare. Intresset sjunker något i åk 2 till ca 50 % bland killarna och 40 % bland tjejerna. Detta motsvarar i stort LRS. Det är dock värt att notera den livsstilsförändring som skett över tid bland tjejer åk 2. Större andel av tjejerna motionerade i förening då de 2007 gick åk 8. De tjejer som då gick åk 2 motionerade i förening i betydligt större omfattning än idag.

Hälsa

Svenska barn och ungdomar har i ett internationellt perspektiv mycket god hälsa. De är både friska och nöjda med livet. Men trots att den generella bilden av ungas hälsa är god har psykosomatiska symtom – till exempel ont i magen, ont i huvudet och sömnbesvär – ökat stadigt bland skolungdomar sedan 1980-talets mitt. Eftersom hälsa är en grundläggande förutsättning för ett aktivt liv är det viktigt att uppmärksamma skillnader som kan sättas i samband med individens kön eller sociala bakgrund. Hälsa är en resurs för att uppnå olika mål i livet och för att hantera de motgångar och påfrestningar som man råkar ut för.⁴

På en direkt fråga svarar det stora flertalet av ungdomarna, precis som de gjorde 2007, att deras allmänna hälsotillstånd är mycket bra eller ganska bra. De systematiska hälsoskillnader som då fanns mellan tjejer och killar finns kvar.

Diagram 17

Tjejernas allmänna hälsotillstånd är sämre än killarnas. Killarna hälsotillstånd motsvarar i stort sett LRS medan tjejernas är något sämre. Hälsotillstånd bland tjejerna åk 8 har försämrats. Det är nu inte någon större skillnad på flickornas allmänna hälsotillstånd i åk 8 och åk 2. En oroande tendens är, att tjejerna i åk 2 mår sämre nu än vad de gjorde då de 2007 gick i åk 8 och de mår sämre än vad de flickor gjorde som då gick åk 2. Fler anger att de mår ganska dåligt eller mycket dåligt.

⁴ Unga med attityd, ungdomsstyrelsen 2007

Stress, sömnproblem, huvudvärk och magont

Besvärerna med stress, trötthet, sömnproblem, huvudvärk och magont är genomgående vanligare bland tjejer än bland killar.

Diagram 18

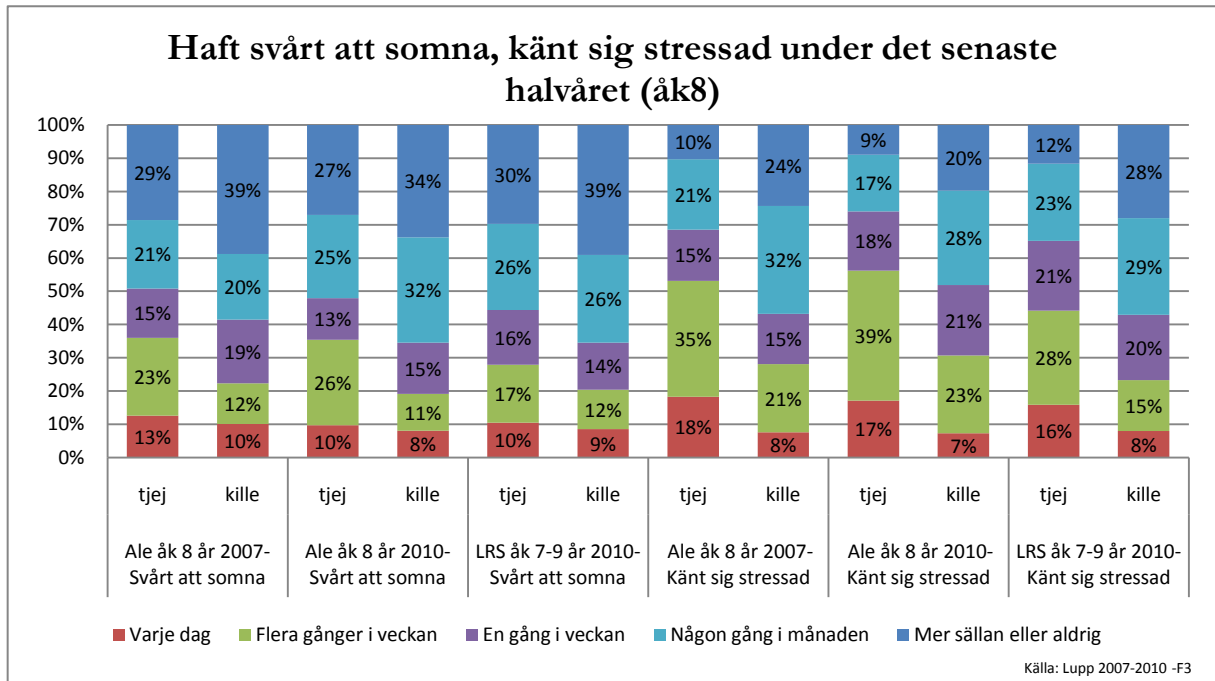
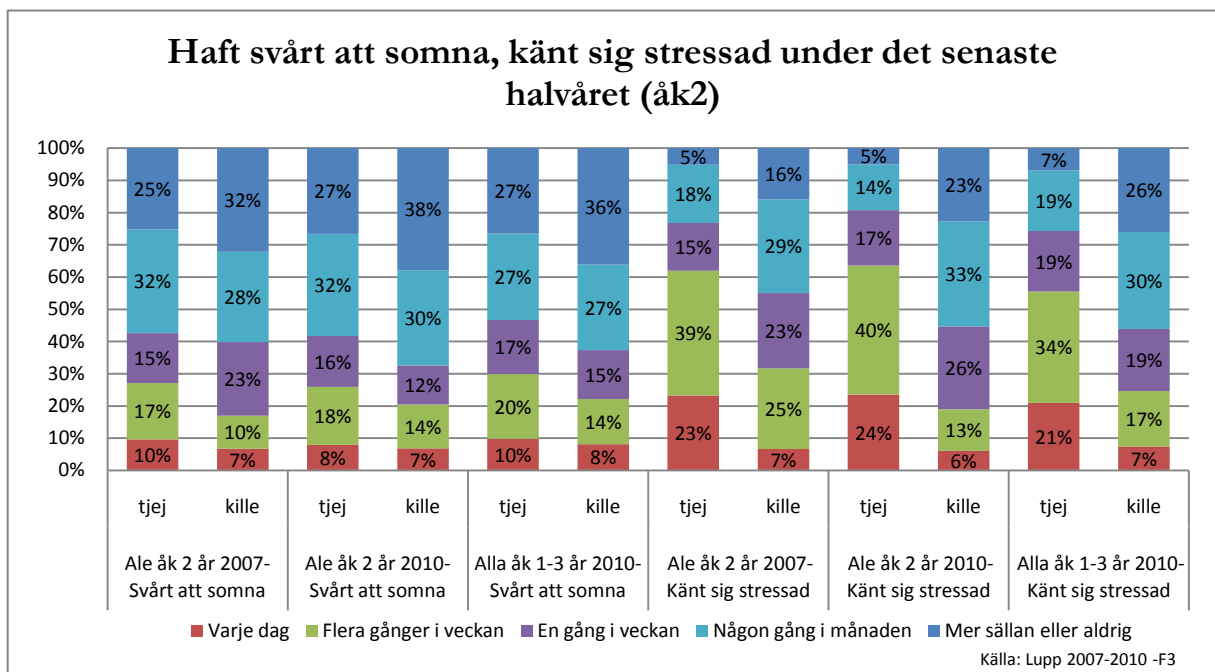

Diagram 19

Tjejerna upplever betydligt mer stress än killarna. Majoriteten av flickorna känner sig stressade flera gånger i veckan, större andel än LRS. Även killarna åk 8 är mer stressade än LRS. Stress och sömn hänger ihop. Hälften av tjejerna har svårt att somna en gång i veckan eller oftare, var tionde varje dag. Sömn är absolut grundläggande för att orka prestera i vardagen. En tredjedel av tjejerna och killarna i åk 8 är trötta varje dag och lika stor andel flera gånger i veckan. Ungdomarna har inte bara

svårt att somna, stor del sover också dåligt. Drygt 40 % anger att de sovit dåligt en gång i veckan eller oftare under det senaste halvåret, 10 % varje natt.

Diagram 20

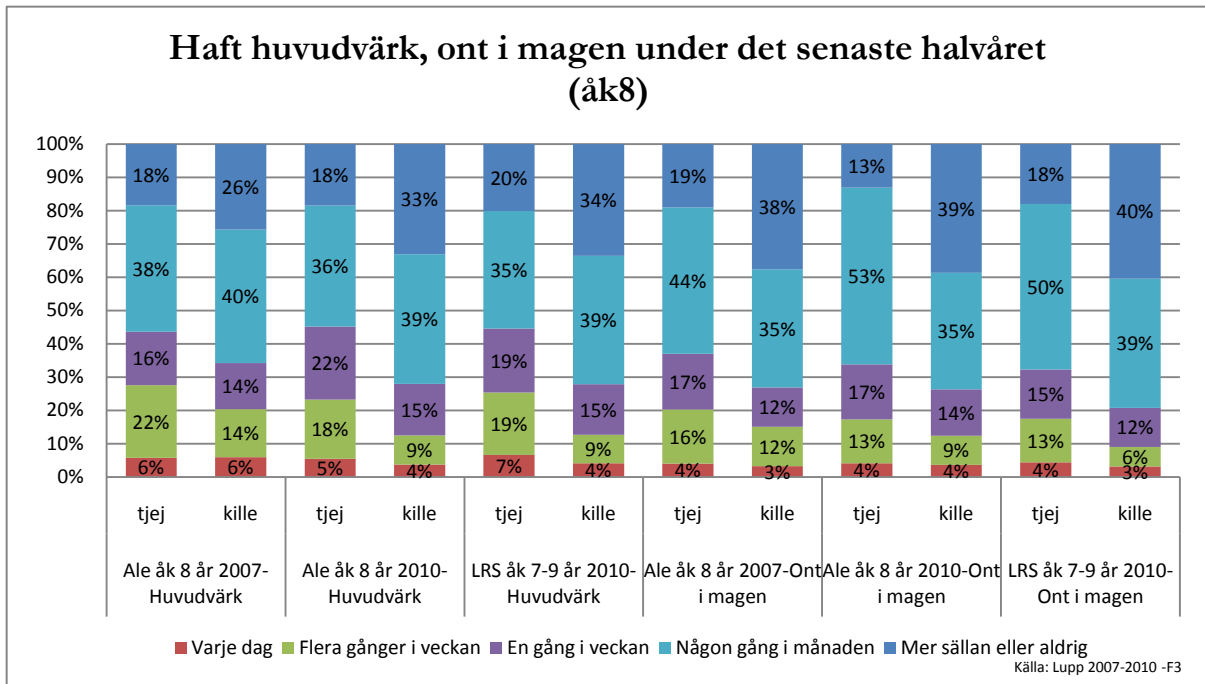
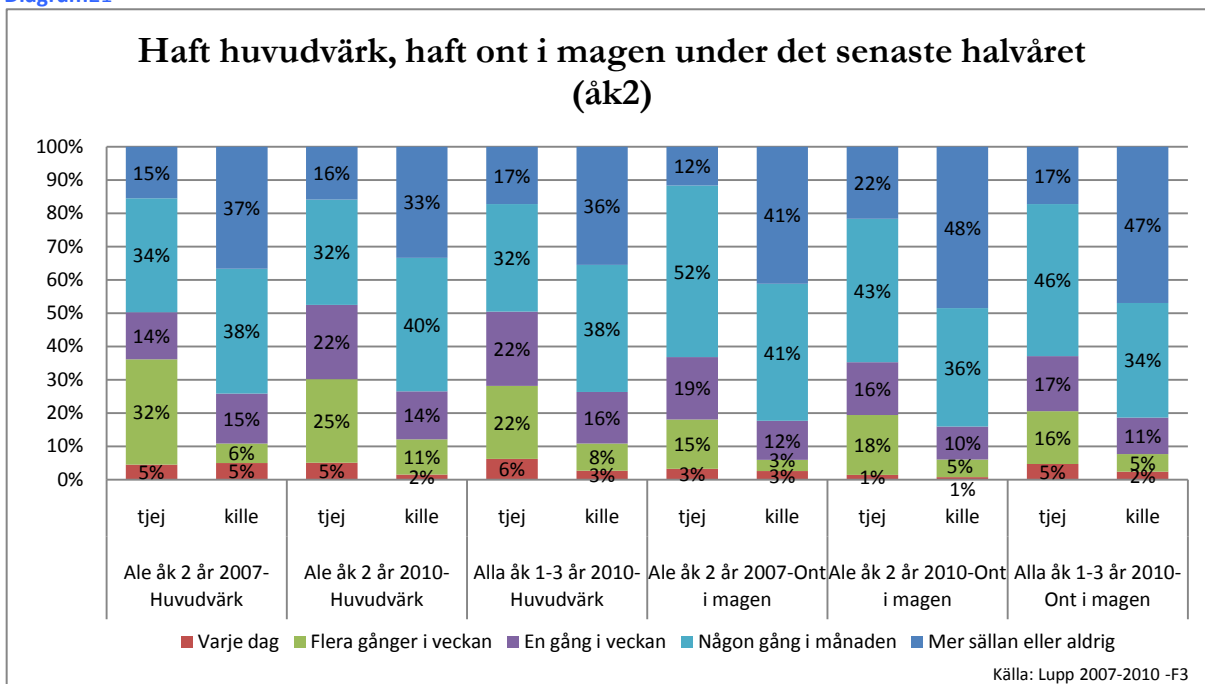

Diagram 21

Kost och motion

Kost och motion är två viktiga komponenter i vår livsstil och som har stor betydelse för hur vi mår idag och i framtiden.

Kost

Drygt 30 % av Ales ungdomar i åk 2 hoppar över frukosten varje dag eller flera gånger i veckan, vilket motsvarar LRS. Andelen killar som aldrig eller mer sällan hoppar över frukosten är större 2010 än 2007 och större än LRS. Lunchvanorna har blivit bättre för både tjejerna och killarna och bättre än LRS. Det är dock värt att notera att ca 20 % av ungdomarna inte äter lunch en gång i veckan eller oftare.

Även högstadieelevernas matvanor är bekymmersamma. Var tredje tjej och kille hoppar över frukosten en gång i veckan eller oftare, drygt var tionde varje dag. Missnöjet kring skolmaten har ökat för åk 8 eleverna och andelen tjejer i åk 8 som hoppar över lunchen en gång i veckan eller oftare har näst intill fördubblats sedan 2007 till 41 %. Detta är högre andel än LRS.

Sammanfattningsvis så äter Ales gymnasieungdomar oftare frukost och lunch än motsvarande i LRS medan högstadieungdomarna hoppar över frukost och lunch oftare än LRS. Maten på våra högstadieskolor är ett angeläget utvecklingsområde.

Diagram 22

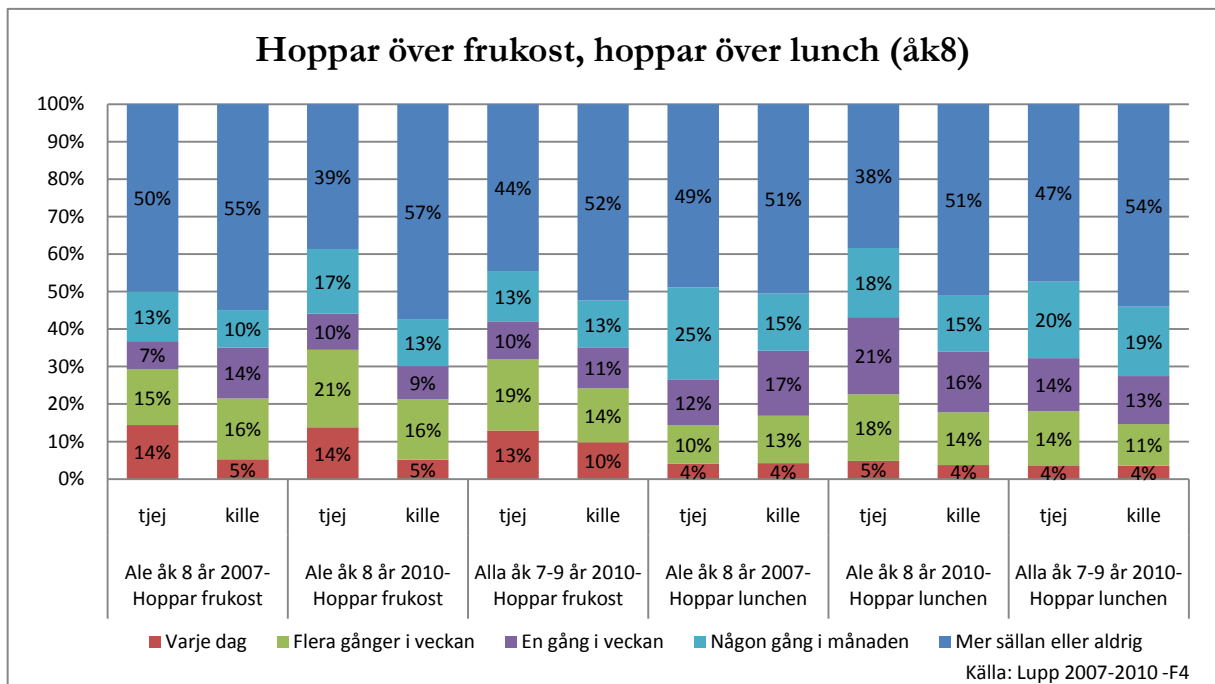
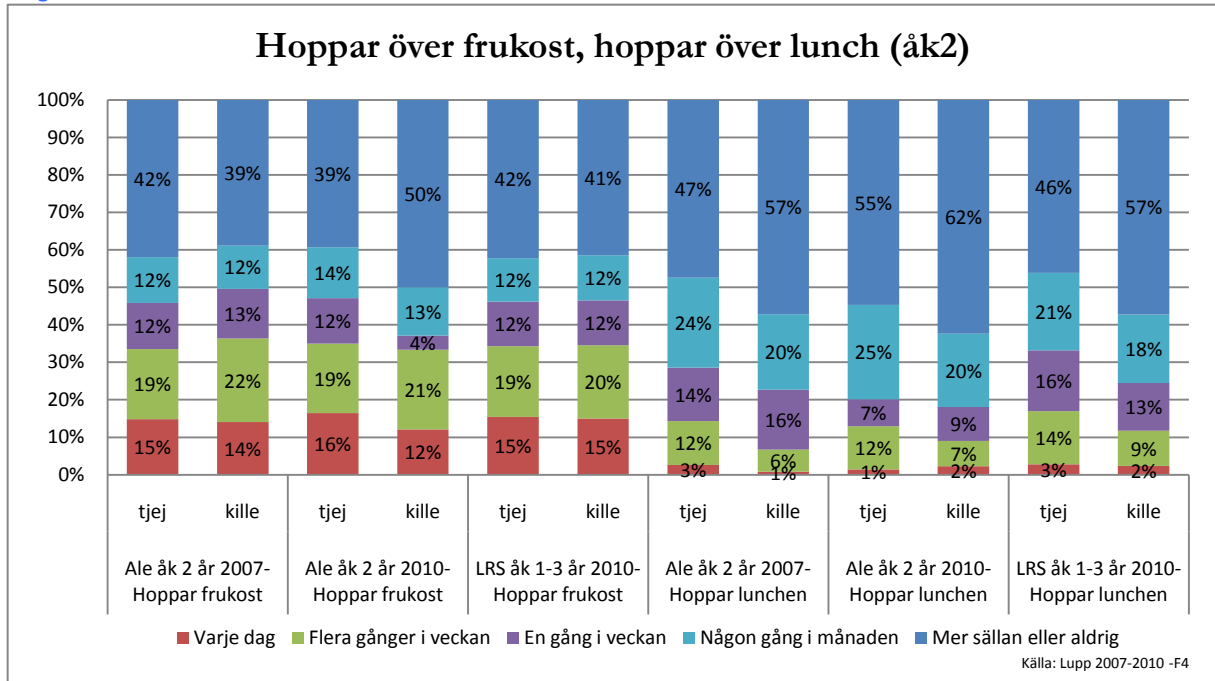

Diagram 23

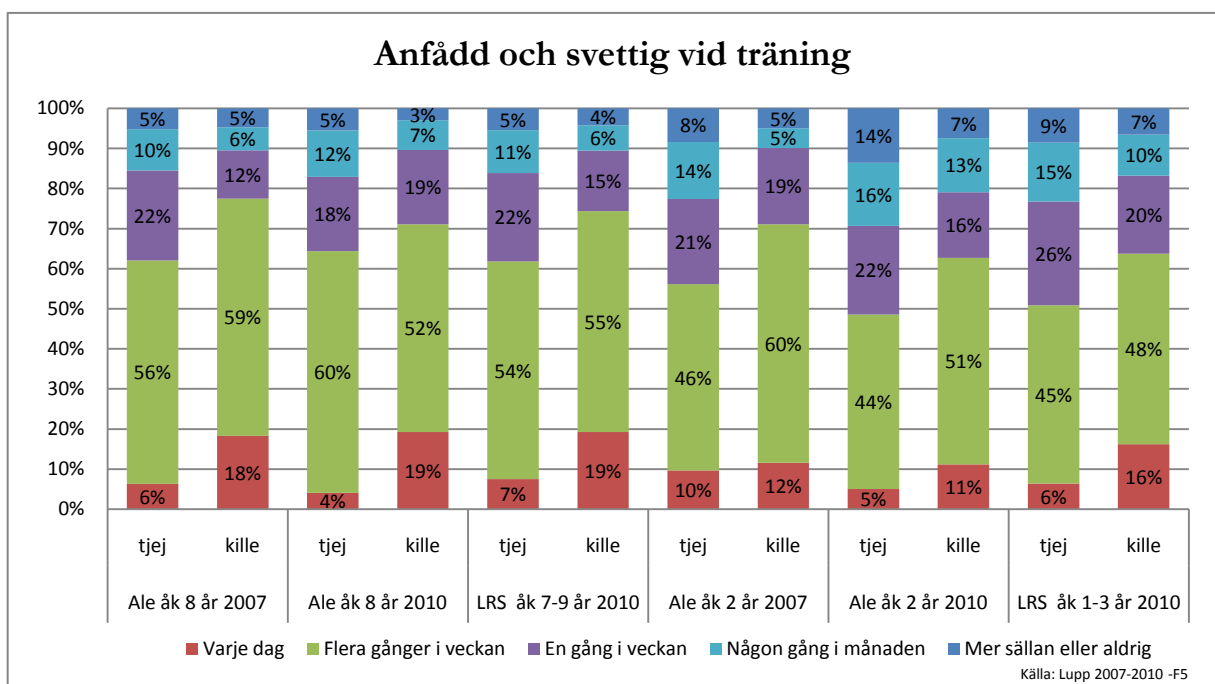

Motion

Majoriteten tränar dagligen eller flera ggr/vecka.

Andelen åk 8 som sällan eller aldrig tränar så de blir andfådda och svettiga utgör ca 5 %, vilket motsvarar LRS. Det är betydligt större andel killar än tjejer som tränar intensivt varje dag, men skillnaden jämnas ut om man även tittar på de som tränar flera gånger i veckan. Både tjejerna och killarna i åk 2 tränar mer sällan intensivt än de gjorde då de gick i åk 8 och de träna mer sällan än vad ungdomarna i motsvarande åldersgrupp gjorde 2007. Intensivast tränar nu killarna i åk 8 och minst tränar tjejerna åk 2, samma mönster som för LRS.

Diagram 24

Trygghet

Ett av de mål politikerna satte upp efter lupp 2007 var att färre ungdomar skall utsättas för brott. Ale fritid, socialtjänsten, skola, Rådet för Hälsa och Trygghet, SSPF (samarbete skola, socialtjänst, polis och fritid) med flera har gjort en rad insatser för att minska kriminalitet, missbruk och annat som hotar tryggheten. Trygghet är för barn och ungdomar grunden till självförtroende och hälsa. En tydlig tendens är att tjejerna i båda åldersgrupperna är mer utsatta i tillvaro än killarna.

Tabellen nedan belyser andelen ungdomar som inte vågat gå ut eller varit utsatta för brott; sexuellt våld, misshandel, stöld eller hot, det sista halvåret.

Tabell 8 Blivit utsatt för misshandel, sexuellt våld, hot och stöld

	Ale åk 8 år 2007		Ale åk 8 år 2010		Alla åk 7-9 år 2010		Ale åk 2 år 2007		Ale åk 2 år 2010		Alla åk 1-3 år 2010	
	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille	tjej	kille
Misshandel	4 %	3 %	3 %	1 %	3 %	5 %	4 %	6 %	6 %	3 %	3 %	5 %
Sexuellt våld	2 %	1 %	4 %	0 %	4 %	2 %	3 %	2 %	2 %	1 %	3 %	2 %
Hot	12 %	10 %	10 %	9 %	10 %	12 %	11 %	12 %	9 %	10 %	8 %	13 %
Stöld	10 %	11 %	9 %	7 %	10 %	11 %	12 %	12 %	10 %	7 %	10 %	12 %
Inte vågat gå ut	9 %	1 %	7 %	0 %	9 %	4 %	7 %	5 %	11 %	2 %	9 %	3 %

Generellt sett har färre ungdomar blivit utsatta för brott, men inom alla områdena är tjejerna mer drabbade än killarna. Då brotten ökat är det tjejerna som har drabbats.

För eleverna i så 8 har alla brott minskat utom sexuellt våld/utnyttjande bland tjejerna som dubblerats från 2 till 4 %, vilket är 6 personer. Bland tjejerna åk 2 är det misshandel som har ökat något, medan det minskat bland killarna. Även om hoten minskat något är det ändå var tionde ungdom som har utsatts för hot senaste halvåret.

Det är betydligt fler tjejer än killar som inte vågat gå ut. Var tionde tjej har känt den rädslan medan 2 % av åk 2 killarna och ingen kille i så 8 stannat inne av den orsaken.

Att känna sig trygg och våga röra sig fritt är en viktig komponent i det allmänna välbefinnandet.

Var känner ungdomarna sig trygga och var är de mindre trygga?

Genomgående känner sig killarna tryggare än tjejerna

Bostadsområdet utomhus under kvällstid känns mer otryggt för flickorna 2010 än det gjorde 2007, drygt 15 % säger nej, de känner sig inte trygga. Detta är större andel än LRS. Jämför uppgiften att var tionde tjej sista halvåret uppger att de inte vågat gå ut.

Tryggheten på fritidsgården har ökat genomgående för ungdomarna och majoriteten uppger att de alltid känner sig trygga där. Ales ungdomar känner sig genomgående tryggare på fritidsgårdarna än LRS. Framförallt känner sig tjejerna åk 2 tryggare 2010 än 2007, men fortfarande är det den grupp där störst andel, 9 %, säger nej, vi känner oss inte trygga.

Var tionde ungdomar åk 8 känner sig inte trygg i kollektivtrafiken. Varannan kille och hälften så många tjejer, var fjärde, upplever sig alltid trygg. Detta är lägre trygghetsnivå än LRS. 80 % av åk 2 tjejer känner sig oftast trygg i kollektivtrafiken och endast 11 % känner sig alltid trygg. Tre gånger så stor andel av LRS känner sig alltid trygg. Killarnas känslor motsvarar i stort LRS:

Tryggheten i klassrummet har ökat och övervägande delen är alltid trygga där, 98 % av killarna åk 2 och 85 % av de övriga. Andelen tjejer åk 2 som säger nej, de är inte trygga i klassrummet har ökat till 4 %, vilket är större andel än LRS.

Helt avgörande för ungdomars hälsa och prestationer är att känna sig trygg i hemmet. Att 11 % av tjejerna och 8 % av killarna i åk 8 2007 angav att de inte alltid var trygga hemma var oroväckande. Även bland åk 2 var andelen oroväckande hög, ca 9 %. Lupp 2010 visar att andelen ungdomar som alltid känner sig trygga har ökat för både tjejer och killar i båda åldersgrupperna och är nu högre än LRS. Andelen ligger mellan 95 %, tjejerna i åk 8, och 98 %, killarna i åk 2, som uppger att de alltid är trygga hemma.

Diagram 25

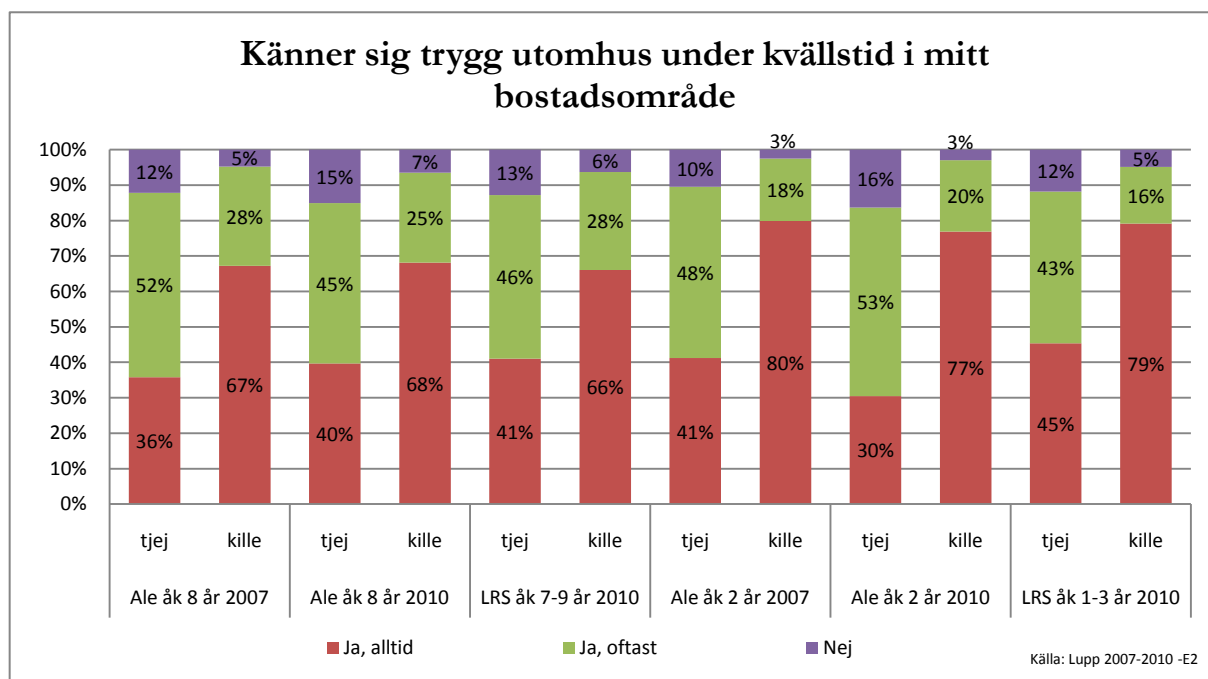

Diagram 26

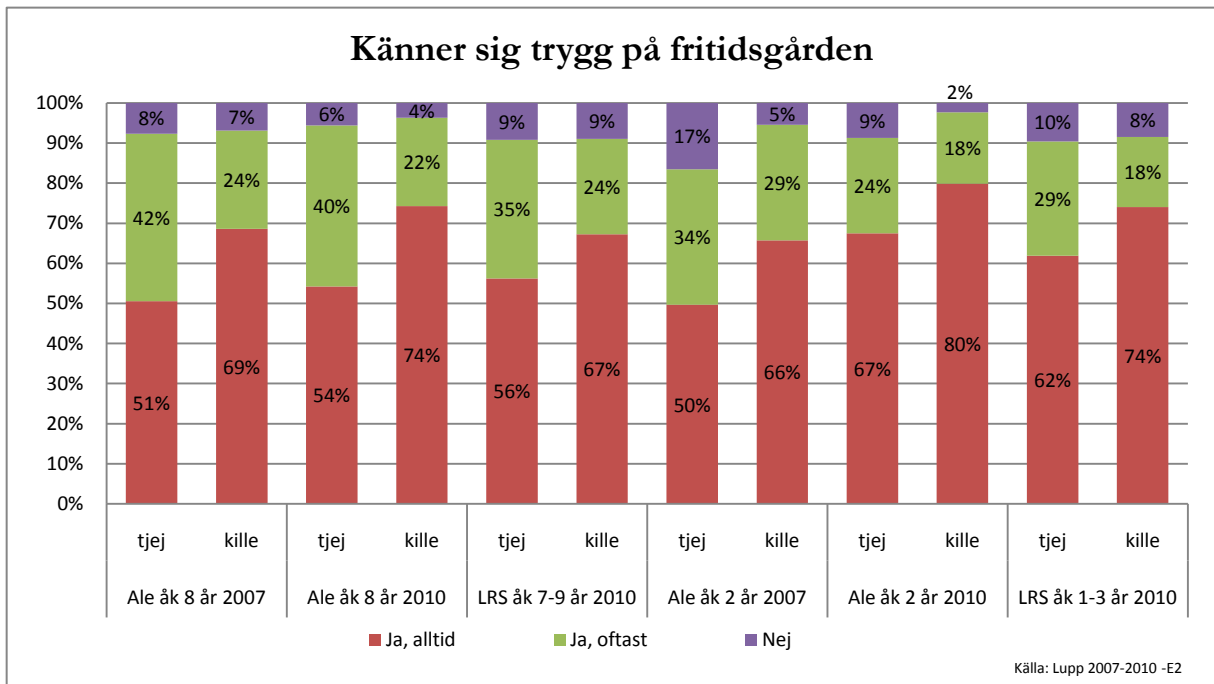
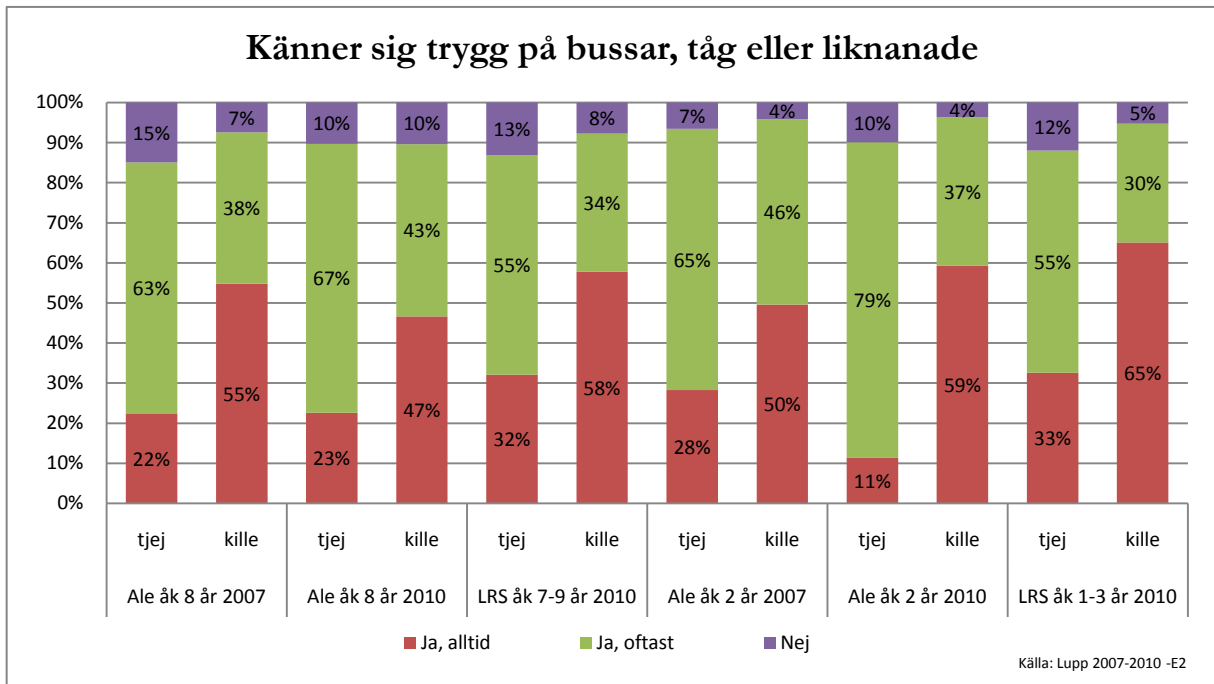

Diagram 27

Framtid

Framtidsplaner och framtidstro

Fler tjejer än killar planerar att studera på universitet eller högskola medan fler killar än tjejer planerar en yrkesutbildning efter gymnasiet. Drygt hälften av ungdomarna i åk 2 kan tänka sig att starta eget.

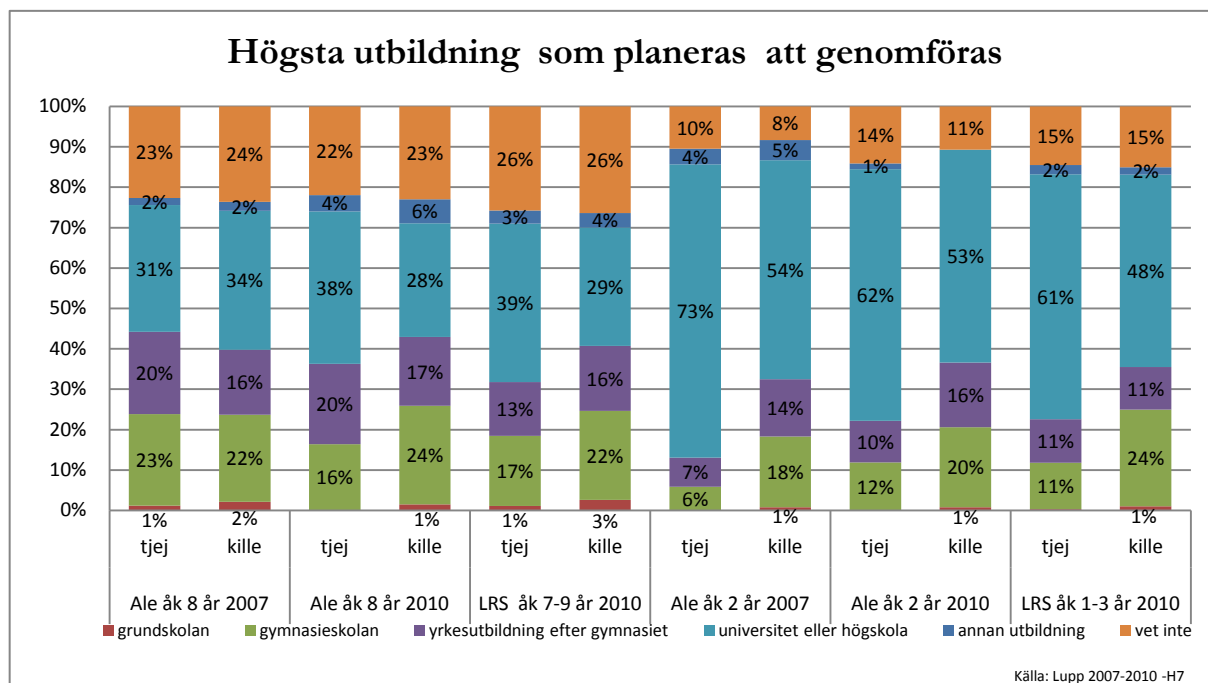
2007 planerade en högre andel av ungdomarna i Ale än riksgenomsnittligt att läsa på universitet. Intressant då var att andelen pojkar i så 8 som planerade läsa vidare var större än andelen flickor, ngt som går emot rikstrenden. 2010 har andelen flickor i så 8 som vill läsa vidare på universitet ökat medan andelen pojkar minskat.

Andelen killar i gymnasiet som planerar läsa på universitetet motsvarar andelen vid förra enkäten. Däremot har andelen flickor på gymnasiet som planerar läsa på universitet sjunkit från 73 till 62 % och motsvarar nu LRS.

Ungdomarna i åk 2 får frågan om vad de helst skulle vilja göra direkt efter gymnasiet om de hade alla möjligheter. Att studera på högskola/universitet eller studera utomlands kommer överst på önskelistan för 35 % av både tjejerna och killarna. Åka ut och resa kommer på andra plats för tjejerna och jobba utomlands på tredje plats. För killarna kommer jobba här i kommunen eller i en kommun i närheten på andra plats och åka ut och resa på tredje.

Sju av tio tjejer åk 2 tror att de kommer att flytta från kommunen medan fem av tio killar tror detsamma.

Diagram 28

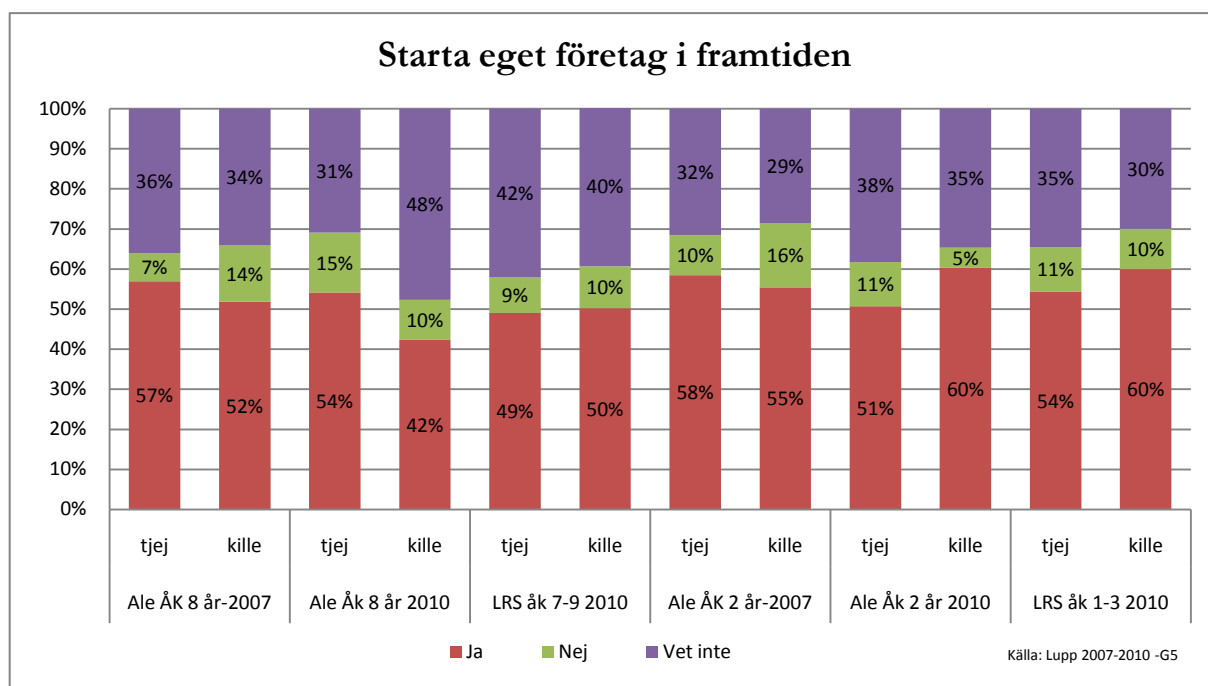

Starta eget

"Ale gymnasium ska få en identitet och en tydlig profil inom entreprenörskap. Det ska prägla alla utbildningar som bedrivs på gymnasiet"⁵. Entreprenörskap är inte bara benägenheten att starta företag men det är ändå en tydlig koppling till företagande. I verksamhetsplanen uttrycks exempelvis att det skall kopplas till projekt likt Ung företagsamhet.

Drygt hälften av alla ungdomar kan tänka sig att start eget företag. Viljan bland högstadiekillar och gymnasieflickorna har sjunkit medan den ökat bland killarna i gymnasiet. Det är inte heller lika många killar i åk 2 som bestämt säger nej, andelen osäkra har ökat. I stort motsvarar Aleungdomarna inställning till eget företagande LRS.

Diagram 29

Sommarjobb

Sammantaget hade ca hälften av ungdomarna sommarjobb sommaren 2010, fler killar än tjejer av högstadieungdomarna. Bland gymnasieungdomarna var det fler tjejer än killar som hade sommarjobb. Av dem som inte hade sommarjobb hade var tionde högstadielev försökt men inte lyckats få något. Av gymnasieungdomarna som inte hade jobb, hade hälften försökt men inte lyckats. Under sommaren 2010 gjorde kommunen en extra satsning på sommarjobb för ungdomar. Platsantalet mer än fördubblades till 467 platser som söktes av 732 ungdomar. Effekten av satsningen är svår att tolka i förhållande till Luppens resultat då den riktade sig till delvis annan åldersgrupp, från åk 9 till åk 2 gymnasiet.

⁵ Verksamhetsplan Ale kommun 2011 sid 4

Hur ser du allmänt på framtiden för din egen del?

Övervägande delen tjejer och killar ser positivt på framtiden

Det är 2010 ingen skillnad mellan tjejer och killar när det gäller hur de ser på sin framtid. Ungdomarna i åk 8 är mer positiva än åk 2. 2007 såg tjejerna i åk 2 mer positivt på framtiden än de jämnåriga killarna, men tjejernas framtidsoptimism har sjunkit 5 % och motsvarar nu killarnas 82 %. De som ser mycket negativt på framtiden är 2 % av killarna i åk 8.

Lupp 2010 har visat att tjejer är särskilt utsatta. Trots detta ser huvuddelen lika positivt på sin framtid som killarna. Framtidsoptimismen har dock sjunkit bland tjejerna i åk 2, både i jämförelse med mätningen 2007 då de gick åk 8 och i jämförelse med hur jämnåriga då såg på framtiden. Denna tendens, tillika att ca 7 % av ungdomarna åk 2 har en negativ syn på framtiden, är värt att uppmärksamma.

Slutord

Ales ungdomar årskurs 8 på högstadiet och årskurs 2 på gymnasiet har genom Lupp 2010 gett sina bilder av de livsvillkor de lever under. Genom att vi har de bilder ungdomarna gav 2007 i Lupp Ale och resultaten från ungdomars svar i 33 andra kommuner, kan vi se och försöka förstå tendenser snarare än att slå fast exakta antal eller andelar av olika åsikter eller förhållanden.

Enkätsvaren visar att ungdomar är en heterogen grupp med väldigt olika livsvillkor. Majoriteten trivs i skolan och på fritiden, känner sig trygga, bedömer allmänna hälsotillståndet som bra, har framtidsoptimism, är intresserade av samhällsfrågor och vill vara med och påverka både i frågor som direkt berör dem i vardagen och i mer övergripande politiska frågor. Svaren från ungdomarna visar dock även att livsvillkoren för en del av ungdomarna är mindre goda och de upplever utsatthet och brist på inflytande.

Ungdomarna, liksom alla andra i samhället, är beroende av kommunpolitiska beslut för sin välfärd. De satsningar som kommunen gjorde efter Lupp 2007, utifrån definierade problemområden och mål för förändringarna, har enligt Lupp 2010 haft effekt. Nu visar resultatet av Lupp 2010 på flera förhållanden och tendenser som är angelägna att förändra för att komma ytterligare en bit på väg mot de ungdomspolitiska målen, d.v.s. att verklig tillgång till makt och verklig tillgång till välfärd, skall bli verklighet.

Ungdomarna framhåller att högsta politiska prioritet bör skolan ha. Huvuddelen trivs i grundskolan, men de är inte längre så nöjda med verksamheten vad gäller skolmiljön, skolbiblioteken, skolmaten och extra stöd och hjälp som de var 2007. Eleverna åk 8 är mer missnöjda med maten nu än gymnasieeleverna och LRS. En annan oroande tendens är att tjejerna i åk 8 upplever försämrade möjligheter att få extra stöd i skolan när de behöver. Ungdomarna vill ha mer inflytande över skolverksamheten när det handlar om schema, läxor, arbetssätt, prov och skolmaten än vad de upplever att de får.

Tjejer i Ale mår genomgående sämre än killar; en större andel uppger att de har dåligt eller ganska dåligt allmänt hälsotillstånd, fler känner sig stressade, har sömnproblem, känner sig trötta under dagarna samt har huvudvärk och magont.

Tjejernas uppgifter tyder på att vissa har en mer riskfylld livsstil än killarna; de motionerar mindre, de hoppar över frukosten och/eller lunchen oftare, en större andel dricker alkohol och de är yngre när de första gången är berusade samt att andelen tjejer åk 2 som prövat narkotika har ökat.

Stor andel av ungdomarna, ca 50 %, i åk 2 har försökt få sommarjobb utan att lyckas. Frågan om arbete för unga prioriteras högst i denna åldersgrupp, då de tillfrågas om vad som är viktigast att kommunen satsar på. Möjligheten att få ett arbete betyder mycket för delaktighet, inflytande och välfärd.

Ungdomspolitik består av olika delar, dels att involvera ungdomarna och ge dem inflytande och dels att fatta politiska beslut med fokus på ungdomarnas livsvillkor så som utbildning, boende, fritid och arbete. Ale kommun har mycket att vara stolt över vad det gäller situationen för ungdomarna i kommunen, både när det handlar om inflytande och vad gäller levnadsvillkoren. Förhoppningsvis kan Lupp 2010 stimulera till fördjupande samtal mellan ungdomar, politiker och tjänstemän som leder till vidgat inflytande och fördjupad välfärd för fler.

